

Jean-Claude Corbeil:

“Politikoeak berehalako emaitzak behar dituzte, eta hori ezinezkoa da hizkuntza kontuetan”



Jean-Claude Corbeil jauna oraindik orain izendatu dute Quebec-eko Hizkuntz Politikarako ministroorde. Aspaldi du hizkuntz politikaren zoko-mokoetan sartu zela, eta ezin hobeto ezagutzen du mundu zabaleko hizkuntzen egoera. Luze hitz egin dugu berarekin, eta baita gai ugarietara heldu ere: Quebec-eko esperientzia, ingelesaren nagusitasuna nazioarteko hizkuntza gisa, hizkuntza gutxituen etorkizuna, eleaniztasunaren abantailak, euskara eta bere etorkizuna... Eta horiek bezalako gauza adigarri asko.

10. or.

IVAP

HERRI ARDURALARITZAREN
EUSKAL ERAKUNDEA

7

Andoni Egaña
Mendia Mahomaren-
gana ez badator, ...

9

Jon Maia
Munduko Funtzionari
Gorenak hiztegian
egindako iraultza

12

Joseba Lozano
Administrazioko tes-
tuen hartzailea nola-
koa, idazkia halakoa

Katalanaren Lege berria

Kataluniako Legebiltzarrak iazko azken egunean onartu zuen Hizkuntz Politikarako Lege berria –Katalanaren Legea izenez ezagunagoa–, hamar hilabeteko negoziaketen ostean. Lege berriak katalana babestu nahi du, eta baita egokitu ere gizarteaz azken urteetan gertatu diren aldaketetara. Katalanaren Legeak ikamika ugari sortu du zenbait politikoren artean, baina Lluís Jové Kataluniako Hizkuntz Politikarako zuzendariak adierazi digunez, legeak "politikoen, Legebiltzarraren eta gizartearen onespina" du, eta, beraren bidez, Katalunia herri bakarra dela ziurtatu nahi da, alegia, zenbait komunitate bizi diren lurraldea baino zerbait gehiago dela.

13. or.

Euskararen kalitatea eztabaidan

Azken aldi honetan euskalgintzaren itsasoko uhin aparretan dabilen gaia da kalitatearena; batez ere, Sarasolak bere liburua argitaratu eta gero. Hala ere, kontua ez da berria, ia betidanik izan baita kezka hori era batera edo bestera. Baina, zertaz ari gara kalitateaz jarduten dugunean? Gramatika-zuzentasunaz soilik, edo bada besterik? Eta, zer egin behar dugu kalitate hori etorkizunean bermatzeko? Galdera horiei guztiei erantzun nahian euskararen alorrean lan egiten duten bost lagunengana jo dugu. Seguru gaude beraien erantzunak interesgarriak irudituko zaizkizuela.

20. or.

Erakunde Autonomiaduna



Zuzendaritza:
Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea (IVAP)

Koordinatzailea:
Joseba Lozano

Diseinu Grafikoa: Gabinorte

Zenbaki honetako lankideak:
Kaxildo Alkorta, Maite Alvarez, Oscar Briñas, Andoni Egaña, Luis Elizondo, Edorta España, Malores Etxeberria, Jakes Goikoetxea, Enrike Gorrotxategi, Jesus Mari Irazu, IZO, Elena Laka, Arantzazu Loidi, Joseba Lozano, Luma, Jon Maia, Joseba K. Pérez de Heredia, Entzi Zubiri, Ilari Zubiri

ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ
aldizkarian argitaratutako artikulua berridatz daitezke, bai osorik, bai zatika, baina artikulua nondik atera diren aipatu behar da beti.

ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ
aldizkariak ez ditu derrigorrez bere egiten artikulua eta kolaborazioetan agertzen diren iritziak.

PERTSONAIA



Jose Ramon Katxin Uriarte:

“Esku pilota ondo dabil, baina zestak asko galdu du”

Jose Ramon Katxin Uriarte zesta puntako pilotari ezagunenetakoa dugu. 42 urte egin berri, 2 alaba ditu, eta aurki jaioko zaie hirugarren umea. Hamabost urterekin egin zuen debuta, eta hamaseirekin joan zen lehenengoz Ameriketara pilotari; geroztik, hango eta hemengo frontoi guztiak zapaldu ditu. Orain jaioterrian bizi da, Aulestin; eta karrera luze baten ondoren, aurten erretiratzeko asmoa du.

Nondik dator kizua Katxin gaitzizena?

Herrian, gure etxeko mutil guztiak Katxin gara. Ez dakit nondik datorren; inoiz zaharragoi galdetu izan diet, eta bata gauza bat eta besteak beste esaten dute. Herentziakoa da.

Zesta punta zelan ikusten duzu?

Zesta txarto. Pilota, orokorrean, hobeto; eskua polito dabilela esan daiteke, baina erreminta ez dabil hain ondo. Zesta puntaren etorria Ameriketako frontoiak dira, eta horietako asko galdu egin dira. Euskal Herrian betiko antzera dago, baina Ameriketako etorkizuna txarra da. Gauzak ondo izateko, urtean hamabost-hogei gaztek irten behar dute Ameriketara; eta, gaur egun, kopuru hori behera doa.

Eta zesta puntaren unibertsitateak matrikula asko du?

Azken urteotan asko gutxitu da hori ere. Eskuz jende gehiago ikusten da, telebista ere leku askotara iristen da-eta. Zesta puntako pilotarien helburua etxetik irtetea denez, eta, esan bezala, kanpora ateratzen diren pilotariak gero eta gutxiago direnez, mutikoak ez dira joaten edo gurasoek ez dituzte mutikoak zesta puntan ikastera eramaten.

Hasi nahi duenari zer esango zenioke?

Hasteko, kirol polita delako; baina ez gu bezala, lehenbailehen alde egiteko helburuaz. Lehenengo eta bat, liburuak hartu eta ikasi. Ona bada, gero ere izango da hor zehar joateko aukera; baina, lehenengo, ikasketak bete. Pilotako denbora motza da eta bukatu egiten da, eta gero, beste zerbaiti helztea zaila izaten da prestatu barik egonez gero.

Jokatu, non egin duzu gusturago, Ameriketara ala hemen?

Gustura, bietan, baina sistema desberdina da. Hain kiniela modura jokatzen da, eta hemen zaila da jendeak hori aditu eta gustuko izatea. Neuri ere gehiago gustatzen zait partidu sistema; bakoitzaren kalitatea garatzeko hobea da. Baina gure

txip-a han hartara zegoen, eta hemen, berriz, hemengo sistemara.

Aurten erretiratzekotan zara. Gero zer asmo?

Guk, zorionez, gazte-gazterik irten genuen Ameriketara; eta zoritxarrez, ez dugu bestelako preskakuntzarik izan. Erretiratzeko ordua iristen denean, ez dakit zer egingo dudan. Orain momentuan ez dut planteatu gura. Ordua iristean pentsatuko dut, eta bitartean, ahalik eta ondoen jokatzeko jarraitu nahi dut.

Zer da zesta punta apusturik gabe?

Ezertxo ere ez dela esango nuke. Ikuskizun moduan ederra da, baina Euskal Herrian partidura joan eta jokoa da ohitura, eta hemen baino gehiago Ameriketara. Han, zesta punta joko hutsa da: %90a, dirua.

Zer jaurtiko zenuke pilota bezala, harrika?

Nik intolerantzia, gustura. Hemen ikusten den gauzarik txarrena da; beste gauza batzuk ere bai, baina horixe jaurtiko nuke aurrerago.

Aulesti moduko herri txikien etorkizuna nola ikusten duzu?

Hemendik kanpora irten behar da etorkizun bila. Hemen ez daukagu industriarik eta jendeak kanpora irteten du. Langabezia arazo handirik ere ez dago, baina lana kanpoan da.

Aulestiarra izanda, zelan ikusten duzu udala UEMako kide izatea?

Oraindik denbora gutxi daramagu, baina nik uste dut halako behar morala daukagula hor sartuta egoteko. Aulestiar, bizkaitar eta euskaldunak garen aldetik, hortik sakatu nahi dugu. Eredutzat geure burua jartzen dugu, hemen dena euskaraz egiten da, eta horrela egin behar dugu, administrazioa ere euskalduntzeko.

Arantzazu Loidi
Kazetaria

Legazko Gordailua: BI-1141-93. Egilea: Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea
Wellingtongo dukea 2. 01010 VITORIA-GASTEIZ. Tel. 18 76 00. Faxa: 18 76 03. / <http://www.ivap.com>



Euskara EJKo sare informatikoetan

Orain dela egun gutxi egunkari batean irakurri nituen Hizkuntza Politikarako Sailordetzako Josune Aristondok eginiko adierazpenak. Bertan, Microsoft eta Eusko Jaurlaritzak akordio batera heldu direla informatzen da. Dirudienez, hurrengo hilabeteetan Windows 98 eta bere inguruan lan egiten duten beste programa batzuen euskarazko bertsioa merkaturatuko dute (Word, Excel, Outlook eta Internet Explorer, besteak beste). Berri pozgarria benetan!

Esan lezake norbaitek, agian, ez dela komeni gauzak nahastea baina susmoa daukat (susmo soila bada ere) programa hauek, itzulita ere, ez direla inondik ere agertuko gure administrazio honetan. Barka nazaten horrela ez bada baina orain arte informatika arloko arduradunek euskararekiko erakutsi duten begirune falta salatu nahi dut. Egia bada ere Word euskaraz hor non-bait ikusi ahal dela, nork ikusi du Windows 95 instalatuta eta lanean?

Nire ordenadorean instalatzeko galdetu dudanean automatikoki irribarre ironikoak ikusi ditut gure informatiko prestuen aurpegiatan. Windows 95 erdaraz instalatuta izateko pribilegiatu hutsa

izan behar baduzu, are gehiago euskarazko bertsioaren instalazioa lortzeko. Dirudienez, kriston miraria behar omen da.

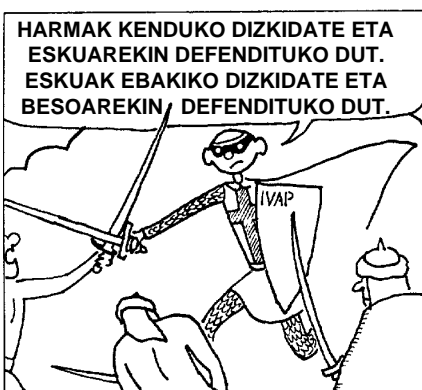
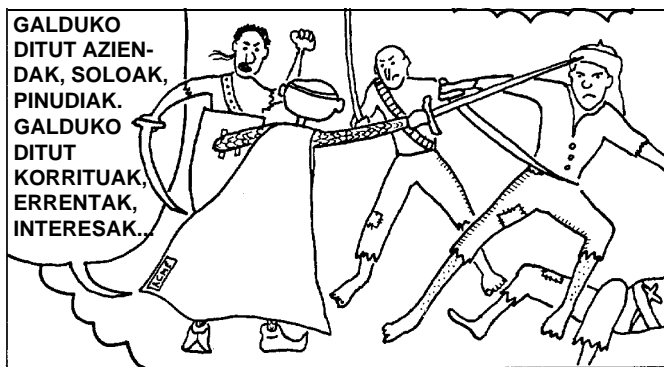
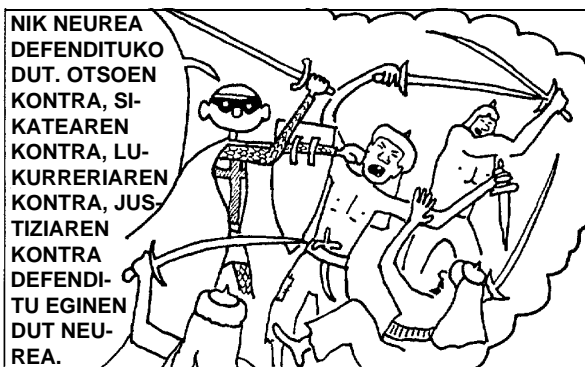
Baina, itzul nadin orain, berriro ere harira. Nork ikusi ote du Windows 95 euskaraz administrazio honetako PC batean? Eta departamentuetako sareetan? Beldur naiz oraingo honetan gauza bera ez ote den gertatuko. Euskarazko bertsioaren banatze prozesua oztopatuta dago nik antzeman ezin ditudan arrazoiengatik. Aldi berean, Hizkuntza Politikarako Sailordetzatik eginiko esfortzua eta inbertituriko dirutza erabat etenik geratzen dira gutxi batzuen utzikeriagatik.

Ez dut gutun hau asko luzatuko zeren pentsatu nahi baitut, Hizkuntza Politikarako Sailordetzak, egoera hau ezagututa, honi aurre egiteko baliabideak eta konponbideak martxan jarriko dituela. Mesedez, Windows 98 bertsioarekin W95ekin gertatzen dena berriro gerta ez dadin, administrazio honetako euskaldun guztioi bertsio horrekin lan egiteko aukera eman diezagutela!

Rikardo Pérez Lekue
Azterlan, Plangintza eta Aurrekontuetako Zerbitzua

JOXERRA INTERÍNEZ
 BEHIN BEHINEKO FUNTZIONARIOA

✉ interinez@mindless.com



Gutunak makinaz idatzi eta, gehienez ere, 15 lerro izango dituzte. Gutunarekin batera, nahitaez, igorlearen izen-abizenak eta NANA adierazi beharko dira. Jasotako gutunak ez dira itzuliko. Toki-arazorik izanez gero, ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkariak eskubide osoa izango du gutunak laburtuta argitaratzeko. Halaber, ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkariak bere erantzuna eman ahaliko du sail honetan bertan.

Aukera galdua

“Preguntado el dicente sobre dónde se encontraba a las diecisiete horas del día 7 de junio, contesta que”. Ez da broma, Ertzaintzaren Eibarko komisaldegian atxilotuei galderak horrela egiten ikusi dut, modu enuntziatibo horretan. Hau da, aurrean duen atxilotuari ertzainak, “atzo arratsaldeko bostetan non zeunden?” galdetu ordez, goiko zentzugabekeria botatzen dio. Jakina, atxilotuak ez du ulertzen, ez daki erantzun egin behar duen, ertzaina tramite burokratiko bat irakurtzen ari zaion ala zer. Ertzainak berriz: “te lo repito”, eta nik, pazientzia bertuteen artean ez dudanez, galdera “itzuli” egiten diot: “que dónde estabas ayer a las cinco de la tarde”.

Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Saileko Gipuzkoako Ordezkaritzak herritar batek etxebizitza eros-teko dirulaguntza-eskaerari horrela erantzuten dio gazteleraz: “visto el expediente...”, “resultando que...”, “considerando que...”. Ebazpenak idazteko modu hau, zuzenean administrazio espainoletik hartua da, eta garai batean justizia-administrazioan epaiek estilo horri jarraitzen bazioten ere, badira gutxienez hamabost urte ulermena trakestu besterik egiten ez duten formulismo horiek saihestu egin direla. Zer esanik ez partizipio eta gerundio horiek gabe ebazpenek ebazpen izaten segitzen dutela eta ez dutela indar izpirik ere galdu.

Euskarazko administrazio moderno eta eragin-korra nahi badugu, herritarraren eskubideak bermatuko dituen, badaukagu egin behar ez denaren eredu: aurrekoak moduko “perlak” zoritxarez maiz ematen dira Euskal Autonomi Erkidegoko administrazioan. Egia esan, administrazio honek urrezko aukera galdu du hizkuntz aldetik administrazio moderno bat eratzeko, eta errazenera jo du: alboan zuen administrazio espainolaren estilo arkaiko eta traketsena bereganatu du, administrazioa herritarrentzako zerbait sakratua eta hurruna zen garaiko hizkuntza bihurria hartu du, eta, kasu askotan, “hizkuntza administrati-boaren” kategoriara altxatu du gehienetan erabilerara txarra baino ez dena. Eta hori ez da bakarrik EAeko administrazioaren akatsa, nahiz eta bere kasuan larria iruditzen zaidan, administrazio berria eta gaztea delako eta hutsetik hasita ardura eskasa eskaini diolako hizkuntzari. Ez, zuzenbidearen munduan gabiltzanok ere *mea culpa* aitortu beharrean gaude eta, adibidez, punturik gabeko parrafo amaigabe horien horren zale zergaitik garen galdetu. “Resulta lógico y/o



verosimil” daukat irakurrita, abokatu gazte batek idatzitako demanda batean gertakizunak azaltzerakoan...

Hurrengo pausua: gazteleraz horrela idazten bada, zelako euskara izango du gure administrazioak tradizioz ez badugu, sarritan terminoekin zalantzan bagaude eta, aitor dezagun, euskaraz erredaktatzeko lan gehiago egin behar badugu? Gazteleraz etxeko zapatilekin bezain eroso gabiltza maiz esanahi iluna duten formulekin: “suplico al juzgado que habiendo por presentado este escrito se sirva admitirlo”.

Demandetan eskaerak beti formula horrekin egin behar al dira? Jakina ezetz, eta mesedez, ez gaitezen saia horrelakoak hitzez hitz euskaraz ematerakoan, horrelakoak euskaraz ere ilun egiten, orduan bai euskararenak egin duelako.

Beraz, eta nire iritzi apalean, euskara administrazio-hizkuntza erabilgarria eta ulergarria nahi badugu, gazteleratik datozkigun ohiturazko “ponposotasunetatik” ihes egin beharko dugu; kasu bakoitzean zer esan nahi den ondo aztertu eta ahalik eta modurik errazenean esan, hizkuntza teknikoak galdu gabe noski. Behintzat, administrazioak herritarrarengana iristea eta

herritarraren eskubideak bermatzea xede baldin badu.

Administrazio
honek urrezko
aukera galdu du
hizkuntz aldetik
administrazio
moderno bat
eratzeko

Elena Laka
Abokatua

Biztanleen er roldan baja ematea

Herri-administrazioetan, gutxi-gehiago, euskaraz aritzeko hainbat urrats eman dugu, itzultzaile eta euskara zerbitzuak bitarteko.

Baina:

- Maiz, testu eta idazkien euskarazko bertsioak gaztelareri oso lotuak izan dira. Eta gaztelarazko idazkera oso bihurria denez, euskarazkoak ulergaitzak eta nahasiak izan dira eta dira.
- Dena bi zutabetan idazteak ere zaildu egiten du idazkia.
- Administrazio barruan, urteetako inertiaren eraginez, eta, askotan, zehaztasuna galtzearen aitzakian, mila traba eta oztopo jartzen dizkiegu egokitzapen eta aldaketei.

Eta herritarrei zaildu egiten diegu administrazioarekin euskaraz aritzea.

Lehenengo eredua (jatorrizkoan bi zutabetan, euskaraz eta gaztelaniaz)

Gaurko dataz, Alkate jaunak honako hau diktatu du:

DEKRETUA.- Hernani herrian mila bederatziehun eta laurogeita hamazazpiko azaroaren hiruan.

Udaletxe honetan.....jn./and.ak egindako salaketa aurkeztu da. Bertan, bere baimenik izan gabe, berehelbidean inskribatu dela eta, Biztanleen Udal Erroldan hari baja eman dakion eskatzen du.

.....jn./and.arekin harremanetan jartzeko ahalginak egin arren, hau da, salaketak zioena egia zen frogatzeko, hura egonleku ezezagunean aurkitzen zela ondorioztatu da.

Beraz, egia da..... jn./and. ez dela bizi errolda-inskripzioan adierazitako helbidean,kaleko/auzoko etxebizitzan, eta Udal honi emandako datuak faltsuak direla.

Emanik zaizkidan ahalmenen arabera zera

ERABAKI DUT:

.....jn./and.ari Biztanleen Udal Erroldan baja ematea, errolda-inskripzioko datuak gezurtatu izanagatik.

Alkate jaunak agindu du eta sinatu du eta neuk Idazkari naizenez ziurtatu dut.=Sinatua.

Akordio hau administrazio bidean behin betikoa denez gero, honen aurka ADMINISTRAZIOAREKIKO AUZI ERREKURTSOA aurkez dezakezu, Euskal Herriko Jutzitziako Auzitegi Nagusiko Administrazioarekiko auzietarako Salan, jakinarazpen hau jasotzen duzun egunetik kontaktzen hasita BI HILABE-TEKO epean, alde zuretik derrigorrez organo honi adierazita, hori guztia Herri Administrazio Guztien Zuzenbide Arauei eta Administrazio Ihardunbide Arruntari buruzko azaroaren 26ko 30/1992 Legeak 109.C eta 110.3 artikuluetan xedatutakoaren arabera. Eta, dena den, bidezko deritzozun beste edozein errekurtsio bide ere erabil dezakezu.

Eman dezagun beste urrats bat...

- HAEE inprimaki eta espediente-eredu berriak ari da lantzen, eta oso baliagarriak zaizkigu.
- Bitarteko informatiko ezin hobeak dauzkagu inprimaki eta idatzi argiak prestatzeko eta egokitzeko.
- Euskara bihurriaren inertiak berri samarrak ditugunez, oraindik garaiz gaude baztertzeko.
- Administrazio barnean euskararen erabilera normalizatzen plangintzak martxan jarriko baditugu, idatzi-eredu ulergarriak prestatu beharko ditugu, langileek txukun idatzi ahal izan dezaten, eta herritarrek, berriz, ulertu.
- Herritarrari kalitatezko zerbitzua eskaintzea da administrazioa bere buruari jartzen ari zaion helburuetako bat.

Ildo honetatik, Hernaniko Udalean ere urrats txiki bat eman nahian gabilta.

Lantzen ari garen eredua

GAIA: BIZTANLEEN ERROLDAN BAJA EMATEA
Esp. zk.:

JAKINARAZPENA Alkatearen dekretua

Agiri honen bidez, idazkaria naizenez, alkate jaunak gaurko egunez honakoa erabaki duela JAKINARAZTEN DIZUT:

1.- Biztanleen Erroldan baja emango dizugula, dagozkizun errolda-inskripzioko datuak zuzenak ez direlako.

Baja emateko kontuan hartutakoak:

1.- jn./and.ak egindako eskabidea, bere etxean erroldaturik azaltzen zarelako baimenik izan gabe.

2.- Eskabide hori egiaztatzearen jakinarazpena bidali genizun, baina helbide horretan ezezaguna zarela adierazi zaigu.

3.- Gipuzkoako Aldizkari Ofizialean argitaratutako iragarki bidez eman genizun epean ez diguzu helbidearen berririk eman.

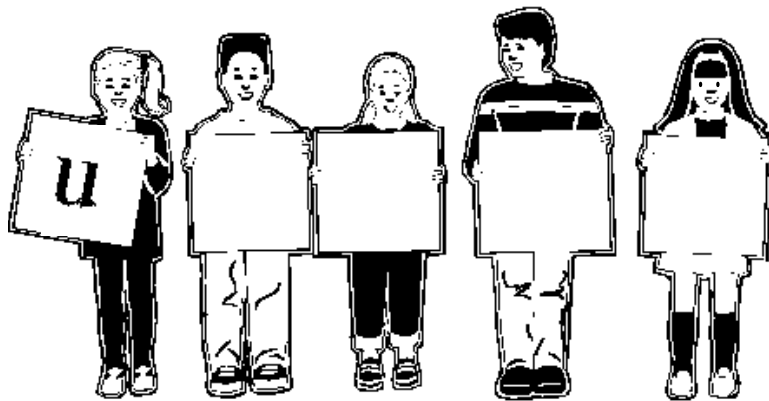
Hala ere, idazkaria naizen aldetik behartuta nago esatera, erabakia zure kontrakoa edo aldekoa izan, legeak ahalmena ematen dizula alkatearen erabaki hori atzera botatzeko. Alkatearen erabakiarekin zerbaitetan konforme ez bazina, beraz, auzitara jo beharko zenuke **administrazio-auzigaietako errekurtsioa** aurkezteko, jakinarazpen hau jaso eta bi hilabete pasa baino lehen. Kasu horretan, honako erakunde honi aurkeztu beharko zenioke errekurtsioa: Euskal Autonomia Erkidegoko Auzitegi Nagusiarri (Administrazioaren Auzigaietako Aretoa).

Hernani,koren(e)an

Idazkaria

Maite Alvarez
Malores Etxeberria
Hernaniko Euskara Zerbitzua

Idea bat izan dut...



Urduri nenbilen. Bost egunez ahalegindu nintzen zinegotzia harrapatzen, baina ez zuen inon aztarnarik utzi. Eta aurtengo azken Batzordea zen ordubete barru hasi beharreko hura! Banekien hor nonbait, zenbatsu diru geneukan urteko aurrekontutik xahutzeko eta bidegabekeria iruditzen zitzaidan gatzatzeko uztea.

Nire irribarreetan amultsuena eskeini nion zinegotziaren idazkariari. Denbora lagun, ikasi nuen nola berarazi. Alabari buruz galdetu nion, ea zer moduz zihoazkion Ingeniaritza ikasketak. Harrotasun gordezinez erantzun zidan, xehe, neuk nahi baino txiki-kieria oparagoetan katigatuz. Jarjioa etetea, asebetetik, buruaz zinegotziaren bulegoko ate zirrikitua erakutsi zidan. Harrapatu nuen azkenean!

Sartu egin nintzen. Telefonoz ari zen, beti bezala. Buruaz, esertzeko agindu zidan. Aurrez aurre eseri nintzaion mahaiaren muturrean. Baiezkoen bat aletzen zuen tarteka telefonoaz bestekaldetik ari zitzaioren erantzun. Ekiteko agindua eman zidan buruaz, bi elkarrizketa aldi berean jarraitzeko zailtasunik ez dukeenaren ziurtasunez. Bestelakorik zen hirian zabaldua, Gazte Asanbladakoek paskin batean S. jauna aldi berean txiklea maukatu eta pentsatzeko gai ez zela idatzi zutenetik.

Halere, ekin egin nion. Pentsatu nuela... eraginkor zatekeela... ingurune erdaldunean bizitzeak izugarri lazten zuela erabilpena...

Baietz erantzuten zion buruaz nireari. Baietz hitzez telefonoz bestekaldean zeukanari. Segi egin nuen aukera hura ez galtzarren, zinegotziaren jarrera samur iritzita. Hamabost egun inguru euskaldun euskaldunean emateak zekiten hura azalaeraziko zietela haurrei... mendia eta Mahomaren kasuaren antzekoa zela konparaketa zilegi bazitzaion...

—Zenbat?— galdetu zidan halako batean, estrainekoz telefono-koari baino arreta gehiago neuri eskeiniz.

—Hogei edo hogeitabost— erantzun nion.

—Miloe?— lehertu zitzaion galdera zintzurtean.

—Ez... Hogei edo hogeitabost haur taldeko— bota nion bizkor sosega zedin.

—Ongi da— erantzun zuen. Arte erakusketa itxurazko bat egin dezagun garaia da.

Arte-erakusketa ezetz, haurrekin inguru euskaldunetara irtenaldiak burutzeko programaz ari nintzaiola ihardestera nindoan, telefonokoari ari zitzaiola jabetu nintzenean. Isildu egin nintzen, mututu. Errotulagailu gorritz hesitu nuen orotara programaren diru-gastua laburbiltzen zuen kopurua. Begien aurrean ipini nion. Baiezkoak ez ezezkoak ez zidan eman. Zalantzan irten nintzen bere bulegotik.

Handik hiru ordu laurdenera Batzorde gelan geunden elkarren ondoan. Aurrez aurre geneuzkan gainerako talde politikoetako zinegotziak. S. jauna, betiko modura, hizketan hasi zen. Idea bat izan zuen. Eraginkorra zatekeen oso, hirian euskaraz ikasten ari ziren haurrak udaldian ingurune euskaldun euskaldunetara bidaltzea. Ingurune erdaldunean bizitzeak izugarri lazten omen zuen dena. Zilegi bazitzaion, mendia eta Mahomaren kasua aipatu nahi zuen konparaketa modura: mendia Mahomarengana ez badator, Mahomak joko du mendira.

Batzordekideek aho batez onartu zuten S. jaunaren ideia. Handik aurrerakoa teknikariaren esku uztea erabaki zuten, nire esku. Egia esan, ohitua nengoen. Ezer ez zitzaidan mingarri. Gainera, nire lana zen.

—Ez dakit, Andoni, nire ideiarene mamiaz eta nondik norakoez jabetu zaren...— eman zidan

S. jaunak azken eztenkada.

Baietz erantzun nion. Baietz uste nuela. Hitzegingo genuela hale-re nire zalantzak argi ziezaizkidan. Egingo genuela bileraxoren bat.

Gazte
Asanbladakoek
paskin batean S.
jauna aldi berean
txiklea maukatu
eta pentsatzeko
gai ez zela idatzi
zuten

Andoni Egaña
Bertsolaria



Mundua *on line*

Webguneak eta posta elektronikoa dohainik

Zer edo zer esan edo erakutsi nahi duzu lau haizetara? Uler-tzen edo estimatzen zaituen editorerik ez duzu topatzen eta zure ondasuna eta dirutza ez duzu gastatu nahi liburuak argitaratzen? Bada, orain baduzu aukera hori guztia debalde egiteko eta mundu osoko milioika irakurlerengana iristeko, klik baten bidez, hain zuzen ere. Argibide guztiak helbide honetan daukazu:

<http://www.geocities.com>

Bertan, ziberespazioko erkidego zabala aurkituko duzu, eta zuk nahi duzuna adierazteko txokoa eskainiko dizute... musu-truk. Zure web-orrialdeak txerta ditzakezu, nahi duzun informazioaz hornituta; eta orrialde horiek eraikitzen ere lagunduko dizute.

Horrekin batera, posta elektronikoa erabiltzeko aukera ere emango dizute (debalde ere bai), zuk aukeratutako izena erabili ahal izango duzula. Zerbitzu honetaz baliatzeko, jo helbide hauetara:

<http://geocities.iname.com>

<http://altavista.iname.com>

<http://www.hotmail.com>

Luis Elizondo
luis-elizondo@ivap.es

Euskara meritutzat hartuko dute epaileen lehiaketetan

Aginte Judizialaren Kontseilu Gorenak erabaki duenez, hemendik aurrera euskaraz jakitea meritutzat hartuko da epaileek egiten dituzten leku-aldatze lehiaketetan eta baita lehen destino lehiaketetan ere. Hala da, bai. Aurrerantzean, antzintasunari dagozkion urteei, gehienez ere, beste hiru urte gehitu ahal izango zaizkie euskaraz jakiteagatik. Erabaki honek EAEn eta Nafarroan lehiaketara ateratako lanpostuetan izango du indarra.

HAEEn eta AURTEN BAI fundazioaren arteko proiektuak

HAEEn eta AURTEN BAI fundazioa elkarlanean dabilta euskara eta administrazioa lotzen dituzten zenbait proiektutan. Une honetan bi lanetan ari dira buru-belarri. Lehenengoak administrazioko hiztegi bat konputagailuetan ezartzea du helburu. Programa berri horren bitartez, itzuli nahi ditugun hitzak aurkitu eta lanean ari garen dokumentuan hitzen ordainak automatikoki itsasteko aukera izango dugu. Ez dago esan beharrik baliabide oso garrantzitsua izango dela administrazioan euskaraz lan egiten dugunontzat.

Bigarren proiektuak atek zabaltzea nahi dizkio administrazioko testuen itzulpen automatikoari. Uzturre izeneko egitasmo honetan, HAEEn eta AURTEN BAIekin batera, Ibermaticak eta Deustuko Unibertsitateak ere parte hartzen dute. Programa benetan baliagarria izango da itzultzaileentzat, batez ere, lan errepikakorra eta astuna arintzeko.

Www.cfnavarra.es/euskera

Nafarroako Hizkuntz Politikarako Zuzendaritza Nagusiak web orria jarri du interneten. Hona hemen bertan aurkitu ahal izango dituzuen hainbat gauza: euskararen garapen historikoa Nafarroan, oraingo egoera, euskararen ezagutza, erabilpena, euskararekiko jarrerak, irakaskuntza... Nafarroan euskara arautzen duten bi lege nagusiok ere ikusgai dituzue: Euskararen Legea, eta Administrazio Publikoan Euskararen Erabilpena Arautzeko Foru Dekretua. Baina bada besterik: Hizkuntz Politikarako Zuzendaritzari buruzko informazioa eta zuzendaritza horrek dituen plan nagusiak. Badakizue, beraz, nora jo, Nafarroako euskararen berri izan nahi baduzue.

Euskaltzaindiaren eta erakundeen arteko ituna 98rako

Euskaltzaindiak 1998rako ituna sinatu du Hego Euskal Herriko erakundeekin. Itunaren arabera, Euskaltzaindiak 170 milioi pezeta jasoko ditu, esku artean dituen lanekin jarraitzeko. Dirulaguntza hori horrela banatzen da: Eusko Jaurlaritzak %58, Nafarroako Gobernuak %10, Arabako Diputazioak %4,5, Bizkaikoak %16, eta Gipuzkoakoak %10. Euskaltzaindiak hainbat liburu argitaratzeko asmoa du aurtan. Hona, jarraian, horietako batzuk: Lexiko Erizpideen Finkapen arloan, hitz elkarketaren gainekoa; gramatika, menderakuntzari buruzkoa; Onomastika sailean, Ponte Izendegia; eta, horiekin batera, Euskal Herriko Hizkuntza Atlasaren lehen liburukia.

Izendatzeen iraultza

“Ia zer jartzen duen hor...”

Objetuen izendatzea arbitrarioa da, “aulkiari” aulki esaten diogunean, hizkigizakiak hala erabaki duelako da. Honek milaka aukera ezberdin eskeintzen digu izakiori, lenguaiaren galaxia mugagabea, hizkiak txingurriak bailira barraiatzen direlarik..., 8:02 Am

Hizkuntza oro bizitza ikusteko kode bat da... bizitza begiratzen duzun hizkun... izendatze arbitrarioa... 8:12

Egunon jaun andreak egunon, ia, egunon. Nire baimenarekin, eta MS2 satelite espazialari erantsi diodan uhin igorleari esker, munduko 186 receptore nagusitara heldu naiz, eta hauen bidez zuen pantailetara, telebista ala Internet. Interneten, telebistan, Ni...

Ni, kokoteraino nagoena mundu honen eraikuntzaz, nik, nire burua “Munduko Funtzionario Gorena” izendatzen dut, MFG-1, hain zuzen ere. Eginpide honetan nire bidai lagun izango ditut, batetik “Mariasun” izeneko 150 m luze den lehergailu nuklearra, urte askotako lanaren fruitu dena eta, hementxe, nire ezkerretara ikus dezakezuen. Bestalde, nire txakurra “guau” ere hementxe daukat, lehergailua zaindu eta nire laguna izateaz arduratzen dena. Hortxe ikus dezakezue pantailan bien lehen plano bat. Ikus dezakezue ez naiz txantxetan ari, eta espero dut nire esanak kontutan hartuko direla, zuen bizitza estimatzen baduzue.

Entzun adi:

Administrazioaren munduak (mundua eraikitze sortua) munduaren administrazioa itzalean laga du. Horra hor nire aburua, jada, ukaezina. Armiarma sare bihurtu da, non lurra izeneko “eltxo” ahalgea harrapatua geratu den, ezbairik gabe, heriotz zihurraren bidean. Bai horixe! Horregaitik, jaun andreok, munduaren administrazioaz arduratzea erabaki dut. Gaurtik aurrera ezer ez da berdin izango, ez horixe! Hizkuntzaren —zeinuaren— izendatzearen arbitrariedadea. Hizkuntza, guztion ahotan lehertzen den lehergailu hori. Hor dago koska. Hor zegoen ikertu beharra, antzinako linguisten lanari jarraipena eman behar zitzaion hizkuntza den lehergailu erraldoi, mugagabe eta ekologikoa erabat ezagutu arte, mundua aldatzeko ematen digun aukeraz jabetu arte. Ni aspaldi jabetu nintzen horretaz. Orain munduaren administrazioa nire gain hartzeko ardura jasotzeko prest nago. Gaur aro berri bat hasten da.

Hona hemen nire lehen erabakia:

Hegoari Iparra esango diogu, eta Iparrari Hegoa. Besterik gabe. Une Hontatik aurrera. Bigarren neurria: gorriari urdina esango diogu, urdinari berdea, txuriari beltza eta alderantziz. Hona hemen zenbait egoera unibertsali buelta ematea. Batetik, gaurtik aurrera jendea Iparrean gaizki eta Hegoan ondo bizi dela eta esango dugu. Bestalde, munduko herrien bandera gehienak aldatuko dira, ikurrak, sinboloak, hizkuntza sinbiotikoa, sinbologikoa, aldatu. Era honetan, pozik geratuko gara. Egoera berriak jendea bizitzari buruzko galdera sakonak egitera behartuko du, galdera esistentzialak egitera, honetarako premia larria ikusten dudalarik, aspaldi, jendea, ezer inporta ez balitzaio bezela bizi bait den mundu honetan. Gogorazazi nahi nizueke hauek ez direla proposamenak, erabakiak baizik.

Aurrera. Erljioen afera dator ondoren. Erljio guztiak gaurtik aurrera debekatuta geratuko dira, ezabatuta, desagertu egingo dira. Zehatzago azalduko dut. Nola?

Erljioa Pistatxo izeneko fruitu lehorrari esango diogu, eta alderantziz, pistatxoari erljioa. Izendatzearen iraultza hemen ere. Era honetan erljio kontzeptuak indarra galduko du piskanaka, azkenean fruitu lehor ezagun honekin erlazionatuko dugularik. Neurri honekin nahiko ez bada erljioarekin bukatzeko, zeruari itsasoa esango diogu, eta lurrari zerua. Beraz, gaurtik aurrera erljiosoa den oro, pistatxo baten jarraitzaile izango da, eta itsasora joan nahi izango du zeruan lurperatu ondoren. Horra hor, gaurko erljioso baten gaurtik aurrerako bizitzaren irakurketa erreala, orokorki azalduz.

Gogorazten dizuet, hemen dudala nire ezkerretara lehergailu nuklear bat, 150 m luze dena, eta eskubitara, nire txakur leiala “guau”.

Gaur egun telebista izanik denok batzen gaituena, beste zenbait kontzeptu aldatzea ere erabaki dut: ezkerretara esango diogu eta alderantziz. Konturatu bazarete, nire ezkerretara esan dudanean ere, zuen eskubitara esan bait dut. Ispiluaren araberrako izen aldatzea da hau. Ideologikoki ere horrela izan beharko da. Espero dut dena ondo ulertuko duzuela.

Gaurtik aurrerako neurri gehiago: beroaren sentsazioari hotza esango diogu, hotzari beroa. Honela adibidez bero sentitzean, hotz gabela esango dugu, honek sentsazioa ahulduko duelarik. Ulertzen?

Berdin egin daiteke, lana-oporrek bikotearekin ere; honela “lanera noa” esaten dugunean oporretara goazela esan nahiko dugu. Berdin egingo dugu mina-plazerra, negarra-parrea, tristura-poza eta etsipena-esperantza kontzeptu dikotomia nagusiekin ere. Egoera aldaketa hauek jendeari bizitzaren aurrean estimulo berriak sortuko dizkio.

Ez zintuzket aspertu nahi, horregaitik, lehergailu nuklear baten jabe naizela gogorazazi nahi nizueke, izendatzeen iraultza birtual honi, pisua eta mamia ematen diona. Txakur bat ere badaukat.

“Munduko Administrazio” berriari jarraituz, beste aldaketa zerrenda bat:

LEHEN	ORAIN	LEHEN	ORAIN
gezurra	egia	kultura	kontsumismoa
aberatsa	txiroa	haragia	arraia
guapoa	zatarra	hilerria	museoa
politikoa	lapurra	atzeratua	azkarra
futbola	katarroa		

Izendatze arbitrarioaren Iraultza, lehergailu nuklear bat daukat... txakur bat... 8:20

—Luis!

—Luis!

—Eh!... bai... zer...

—Luis, informea mesedez.

—Informea... zer?

—Informea, merkatuaren globalizazioari buruzkoa, lanaren banaketa, justizia soziala... eguerdirako eman behar diogu enkargatuari, egin al duzu...

—Ez, oraindik ez. Burua joan egin zait.

Jon Maia
Bertsolaria

Jean-Claude Corbeil:

“Euskara herriak berak erabili nahi ez badu, alfer rekoa da politikoei hori nahi izatea”



Jean-Claude Corbeil orain dela gutxi izendatu dute Quebec-eko Hizkuntz Politikarako ministroorde. Donostiako Nazioarteko Terminologi Biltzarrean parte hartu zuela-eta, berarekin egon gara eta ondorengo galdera guztiak egin dizkiogu.

Eskarmentu ederra omen duzu hizkuntz politikaren alorrean, ezta?

Bai horixe. 1970etik 1978ra bitartean Quebec-eko Hizkuntz Politikarako Zuzendaritzan aritu nintzen, eta denbora hartan, hizkuntza arloko bi lege nagusi egin genituen. Harrezkero, jendea ongi damutu zen nik han lan egiteaz, izan ere gobernuarentzat oso lagun gogaikarria bihurtu nintzen. Horregatik, handik alde egin, hamahiru edo hamabost urtez nazioarteko kooperazioan jardun, eta, duela bi urte berriro itzuli nintzen. Aspaldi ez dela, Quebec-eko Hizkuntz Politikarako ministroorde izendatu naute. Hau da, barruan egon nintzen, gero kanpoan, eta orain, berriz ere, barruan.

Gauzak egiteko gogoz itzuli zara, baina ez duzu lan erraza.

Ez, ez da batere erraza. Alderantziz: halako asmoak betetzea ikaragarri zaila da. Zeozer aldatzeak denbora eskatzen du, eta hizkuntza kontuetan, are gehiago. Emaitzak ikusteko luzaro itxaron behar da; horregatik, jende arruntak gogoa galtzen du, edo esaten du eraginkortasunik ez dagoela, prozesuak denbora gehiegi hartzen duelako gizakien bizitzan. Gure estatuetan, politikoen agintaldiek lau urte iraun ohi dituzte. Hauteskunde hauteskunde joaten dira agintari horiek, eta berehalako emaitzak behar dituzte, hautesleei erakusteko modukoak: “Begira, hau eta beste egin dugu, eta oso ondo ateratu zaigu...”. Baina, zoritxarrez, hizkuntza kontuetan ezinezkoa da emaitzak lau urteko epean lortzea.

Quebec-eko hizkuntz egoera

Zein da, gaur egun, hizkuntz politikaren egoera Quebec-en?

Azken aldian, nahiko lasaia. Hizkuntz politika abian jartzen hasi ginenean, oztopo handiak izan genituen, bai ingelesez hitz egiten zutenek bai zenbait enpresek jarritakoak, enpresa horietako askotan betidanik ingelesez mintzatzen baitzen. Erresistentzia oso gogorra izan zen, jendeak ez zuelako politika hartan sinesten, eta mehatxu gisa hartzen zuelako. Azken batean, edozein

aldaketak gastuak ekartzen dizkie enpresei: langileak ordeztu beharra... Orain, hogeitau urte pasa ondoren, hainbat arazo konpondu dira. Adibidez, frantsesa lan-hizkuntza bilakatu da, edo hobeto esanda, hizkuntza osagarria bihurtu zaigu, ingelesa ere behar-beharrezkoa delako Estatu Batuekiko merkataritza-harremantant. Erronka zein den oso garbi dago: gure produktuak mundu guztian saldu nahi baditugu, ezinbestekoa dugu ingelesez jakitea.

Horrenbestez, hizkuntzen arteko gatazka baretu egin da, eta halako elebitasun funtzional bat sortu. Hau da, funtzioei lotuta azaltzen da hizkuntzen ezagutza. Gizartean ditugun eginbeharrek ingelesez jakitera bultzatzen ez bagaituzte, frantsesa erabili ahal izango dugu beti. Esate baterako, langile batek ez du zertan ingelesa ikasi, bere nagusiek frantsesez baino ez badiote hitz egiten. Baina medikuek, berriz, hizkuntza biak behar dituzte, gaixok bata edo bestea erabiltzen dutelako.

Arauturik al dago hizkuntzaren erabilera Quebec-en? Legerik al duzue horretarako?

Oso lege orokorra da gurea, ia-ia gizarteko eremu guztiak hartzen dituena: administrazioa, irakaskuntza, laneko hizkuntza, langileen itun kolektiboena, merkataritza, bankuak, elkargoak etab. Nik ez dakit orokortasun hori biderik egokiena den edo ez, hainbat tokitan beste modu

batera jokatu delako. Adibidez, Katalunian, hizkuntzaren gaineko lehen legea irakaskuntzaz eta administrazioaz baino ez zen arduratzen. Orain dela lau bat hilabete beste lege bat kaleratu dute, kontsumitzaileen eskubideei buruzkoa. Lege horretan, besteak beste, honako hauek hartzen dira kontuan: jendeak egunero erosten dituen gauzen etiketek nolako baldintzak bete behar dituzten, kultura-enpresen eta komunikabideen ezaugarriak, etab. Jakina, administrazioan eta irakaskuntzan aurrera jarraituko dute; baina pentsatu behar duzue orain arte egindako guztia aldi berean eginez gero, oso erresistentzia handia sortuko zela. Guk hasiera-hasieratik dena batera egin nahi izan genuen; katalanek, ordea, urratsez urrats.

Arduratu egiten
naiz benetan
Europar ingelesa
nola zabaldu den
ikustean

Hirueledun izatea helburu bikaina da

Gaur egun, ingelesa da nazioarteko komunikazio hizkuntza. Zer-nolako ondorioak dakarzkie horrek gainontzeko hizkuntzei, eta, batez ere, hizkuntza gutxituei?

Oso kezagarria da nagusitasun hori. Ni arduratu egiten naiz benetan Europan ingelesa nola zabaldu den ikustean. Ingelesa Europako erakunde handien hizkuntza bilakatzen bada, eragin handiegia izango du beste hizkuntzetan, eta, zer esanik ez, baita hizkuntza gutxituetan ere. Hona, beraz, galdera: den-denek ingelesez hitz egiten badute, zertarako ikasi behar dugu gure auzokoen hizkuntza? Ingelesez egin dezakegu denok; hortaz, zer dela-eta ikasi frantsesa edo italiara, edota gaztelera? Nire ustez, horrela jokatu bagenu gauza asko galduko genuke, gauza jakina baita hizkuntza bat ikastea beste kultura bat ere ikasten dela. Gehiegizko abertzaletasunetik salbatzen gaitu horrek. Adibidez, gaztelera ikastea Espainia bera ere ezagutzen dugu; ez da nahikoa hara joatea eta paisaia ikustea, bertako jendearekin hitz egin behar da... Eta literatura ere hortxe dago; ez da oso komenigarria beti itzulpenak irakurtzea.

Gaur egun, zenbaiten ustez, ingelesa baztertu egin beharko litzateke oinarritzko heziketan. Hala uste dut nik ere. Ingelesa bigarren mailako heziketarako utzi beharko litzateke, haurrek lehenengo mailatan beste hizkuntza batzuk ikas ditzaten. Ingelesa, beraz, geroxeago ikasiko lukete, eta benetan ikasi ere, gizarteak hizkuntza hori eskatzen duelako, eta ikasten erraza delako. Hirueledun izatea helburu bikaina da.

Orduan, zein helburu izan beharko lukete hizkuntza gutxi tuek: elebitasuna ala elebakartasuna?

Elebitasuna, zalantzarik gabe; nolana ere, bi elebitasun mota daude: elebitasun orokorra eta funtzionala. Lehenak eskola sistemaren helburuetako bat izan behar du; eta horretan ez dugu inolara ere eleaniztasuna baztertu behar. Haurrek atzerriko bi hizkuntza ikasiko balituzte, hainbat hobea. Hori, adimenerako ariketa ona izateaz gain, besteengana hurbiltzeko bidea ere bada: tolerantziarako bidea.

Bigarren elebitasun-mota eginkizunei eta funtzioei loturik dago. Lanbide batean bi hizkuntza jakitea beharrezkoa ez bada, ez dago arrazoirik bigarren hizkuntza bat ikasteko. Elebitasun-mota hori ezin da bestea bezain erabatekoa izan, gizarteko funtzio guztietarako ez baitugu zertan elebidun izan; hizkera orokorrean, berriz, elebidunak edo hirueledunak izatea komeni da.

Batzuek diote profesionalen ezin zaiela eskatu bigarren hizkuntza bat ikasteko, helburua oso profesional onak lortzea bada behintzat. Zer deritzozu horri?

Quebec-en, adibidez, profesionalak elebidun izan behar dute ezinbestez, haien bezeroek hizkuntza bat edo bestea erabiltzen dutelako. Medikuek ez dute beste erremediorik; injineruentzat, aldiz, elebitasuna ez da horren funtsezkoa, laneko hizkuntza frantsesa delako. Estatu Batuetako injineru batek frantsesa ikasi behar du Quebec-era datorrenean, izan ere enpresak frantsesez funtzionatzen du. Era berean, Quebec-eko injineruek ingelesez jakitea komeni da askotan, kide amerikarrekin ingelesez mintzatu direlako. Ez zait iruditzen, gainera, hori gehiegi eskatzea denik. Unibertsitateko ikasketak egiteko gauza izan bada, hiz-

kuntza bat ikasteko gaitasuna du.

Zer iruditzen zaizu Espainiako egoera linguistikoa?

Neurri batean, Kanadako egoeraren antzekoa da. Madrilgo gobernuak gaztelera bultzatzen du, Estatuko hizkuntza ofiziala denez. Gainontzeko hizkuntzak, autonomietakoak alegia, mesfidantzez ikusten ditu. Konstituzioak autonomietako elebitasuna onartu du, bai. Baina, horrekin batera, gaztelera jakiteko beharra ezarri du alde batetik; eta, bestetik, autonomietako hizkuntzak babesteko nahia.

Justiziaren esparruan, esaterako, istilu ugari sor daitezke: epai-leak Madrilek izendatzen baditu, eta Kataluniara iristean gaztelera baino ez badakite, nola epaituko dute katalanez? Nire ustez, halako tentsio bat sortuko da Madril eta autonomien artean, eta konpondu egingo da denboraren poderioz, baina ez erabat. Kanadan behintzat, liskarrak ez dira guztiz baretu, eta gure egoera hemengoa bezalakoa da: elebidunak gara, ofizialki, baina probintziak elebakarrak dira. Hau da, Quebec-eko batek ezin du Ontarion frantsesez egin, nahiz eta Kanada elebiduna izan; beraz, benetako elebidunak Quebec-ekoak dira. Derrigor. Zuek bezala, neurri batean.

Hizkuntz politika, herriaren borondateari lotuta

Ba al duzu euskararen egoeraren berri?

Euskadiren gaurko arazoak ulertzen ditut, gutxi gorabehera; eta esan dezaket denbora luzea beharko dela orain aurrikusitako helburuak betetzeko. Hasteko, hiztun kopuruari begira euskararen ezagutza ez da batere zabala. Gutxiengo batek soilik ezagutzen du benetan hizkuntza. Luze itxaron beharko dugu, hortaz, emaitzak ikusteko. Euskalkie dagokienez, arazo batzuk sortuko dira estandarrarekiko, seguru asko; baina, astiro-astiro konponduko dira. Horrenbestez argi dago lehen eginkizuna elebitasuna zabaltzea dela, euskararen ezagutza areagotzea.

Baina, horren ondoren, beste eremuak ere landu beharko dira, ezta? Adibidez, estandar finkatu, hizkuntza gaurkotu...

Zalantzarik gabe, eremu guztiak lantzekoak dira, eta, seguruenik, euskaraz ikasi eta irakastea izango dira hizkuntza zabaltzeko biderik egokienak, bai hizkera orokorrari bai espezialitateko hizkerari dagokienez. Terminologia ezaugarazteko ere irakaskuntza da modurik onena. Bestalde, publizitatea dugu, baita salgaien etiketak, edo Jaurlaritzak plazaratutako idazkiak... Hori beste bide bat da, eta ondo funtzionatzen du. Apurka-apurka, euskara eta euskal hiztegia ezagunagoak izango dira. Euskaraz irakasten baduzue, salgaiak euskaraz

kaleratzen, eta euskara administrazioko hizkuntza bihurtzen, egoera aldatuko da, ziur.

Nola bultza daiteke euskararen erabilera?

Jendeari euskaraz hitz egiteko nahia pizten bazaio, arrakasta izango duzue. Baina, euskara herriak berak erabili nahi ez badu, alferrekoa da politikoek hori nahi izatea. Euskara ikastea baliagarria, interesgarria, beharrezkoa dela sinestu behar du jendeak. Batez ere, hirietako biztanleek, horiexek baitira gaztelera egiteko joera handiena dutenak.

Laburbiltzeko, esan dezadan, hizkuntz politika herriaren borondateari lotuta dagoela; nolana ere, oso gauza ona da halako

Gauza jakina da
hizkuntza bat
ikastea beste
kultura bat ere
ikasten dela

Nori berea

Definizio klasikoaren arabera, administrazioko hizkera hizkuntz aldaera funtzional bat da, eta ondorengo ezaugarriak ditu: erabilera esparru bat (administrazioa), eta hizkuntz edo egitura eredu jakin batzuk (fraseologia eta terminologia berezia). Dena dela, definizio horrek ez du balio, nire ustez, administrazioak gaur egun sortzen dituen idazki guztietarako. Saia gaitezen, bada, kontua apur bat argitzen.

Administrazioko testuak, normalean, administrazioak berak sortzen ditu; garbi dago, beraz, zein den igorlea, baina, eta hartzailea? Nik uste dut, testu horien hartzaileak, nagusiki, hiru izaten direla:

IGORLEA

1. Administrazioa
2. Administrazioa
3. Administrazioa

HARTZAILEA

- Administrazioa
- Administrazioa eta herritarrak
- Herritarrak

1. Administrazioko adituen arteko komunikazioen kasuan alderdi biek ezagutzen dute (teorian, behintzat; errealitatea gordinagoa baita) administrazioko teknolektoa edo hizkera berezia. Horrenbestez, solaskide horiek, teknolekto hori erabilia, ez lukete inolako komunikazio arazorik izan beharko. Hala gertatzen da, esaterako, ondorengoekin: ofizioak, jakinarazpenak, zirkularrak, bileretarako deiak, txosten teknikoak, ikerketak eta azterlanak... Hortaz, ingurune administratiboan guztiz zilegi eta onargarri izan daiteke ondorengoa:

Ondasunak bahitzeko diligentzia: Udal honetako dirubilketa zerbitzuan, ondoren aipatzen den zordunaren kontra administrazioaren premiamendu-espediente ejekutibo indibiduala tramitatzen ari da, eta Zerga Lege Orokorraren 131 artikulua ezartzen dituen lehentasunak kontuan izanik, BAHITUTZAT jotzen ditut ondoren zehazten diren zordunaren ondasun higiezinak.

2. Beste batzuetan, berriz, korapilatu egiten da arazoa. Zenbait testuren berezko hartzailea administrazioko adituak izan behar duela ematen du (aktak, erabakiak, dekretuak...); baina, herritarrak ere badu eskubidea, eta noizean behin baita gogoia ere, testuok eskuratu eta irakurtzeko. Kasu horietan oreka bilatu beharra dago testuaren izaera teknikoaren eta hartzailearen ezaugarri komunikatiboaren artean; beti ere, gauza bi kontuan izanik: horrelako idazkietan gorde beharreko segurtasun juridikoa, eta herritarrek administrazioaren mezuak ulertzeko izan behar duten eskubide demokratikoa.

3. Hala eta guztiz ere —eta hau da gehien axola zaiguna— administrazioak bestelako testuak ere sortzen ditu; eta egunero-egunero kaleratzen ditugun mezu idatzi horiek hartzaile bakarra dute: herritarrak. Gaur egun, administrazioek informazio mordoa jartzen dute jendaurrean: osasun arlokoa, barne-sailekoa, gizarte-zerbitzuetakoa, hezkuntzakoa, kulturakoa... eta zerrendak ia ez du amaierarik. Zein da horrelako testu askotan gertatzen den arazoa? Oso erraza. Administrazioak, ohituraren ohituraz, eta komunikazioaren gutxieneko baldin-

tzei erreparatu ere egin gabe, teknolektoan oinarritutako mezuak ematen ditu argitara; hau da, administrazio barruko diskurtsoa “esportatzen” du, kontuan izan gabe herritarrak ez dakielako kode hori “deszifratzen”, eta garrantzitsuenak, ez duela zertan jakin. Ikus adibidea:

7. BIZITETXEAREN ONDAREATAZKO ZINEZKO AZALPENA

Azpian signatzen duenak, _____ jaun/andereak bere erantzunkizunpean zera azaltzen du bizitexetxe honetako partaideak dituen jabego, eukite edo hobari, agiriak, hurrengo ondasunetaz direla: ...(sic)

Nire iritziz, administrazioak aldatu egin behar du bere estrategia, hori bezalako informazio bat jakinarazi nahi duenean. Saiatu egin behar dugu ulergarritasunaren oztopo diren eragozpenak saihesten; azken batean, idazlari guztiek lehenengoan ulertzeko moduko testuak idaztera jo behar baitute.

Nolanahi ere, jakin badakigu ulergarritasun horri mugak jar dakizkiokela; izan ere, zenbat eta ezagunagoa eta zehatzagoa izan testu baten hartzailea, orduan eta egokiago idatzi eta molda daiteke testu hori hartzaile horren ezaugarrietara. Aldiz, administrazioko idazki bat “herritarrei”, euren osoan, bidaltzen badiegu, teknika batzuk erabili beharko ditugu, aldeztu aurretik jakinda “guztientzako kafea”rekin ez dugula inoiz bete-betean asmatuko, eta bat baino gehiago kaferik gabe gertatu dela. Baina, zein izan daitezke teknika horiek?

Lehenengo eta behin garbi dago herritarrei zuzendutako testuen abiapuntuak hizkuntza estandarra izan behar duela, hau da, soziolektoa; hori bai, horrelako mezu askok gorde beharreko zehaztasuna zainduz, jakina. Bestalde, administrazioak ahaleginak egin behar ditu idazkia hartzailearen ezaugarrietara hurbilazteko (gaiari buruz zenbat dakien, zein diren bere interesak, zer espero duen gugandik, zenbat urte dituen, zein den bere kultura-maila...).

Administrazioak bideak eman behar ditu hartzaileek gaiari buruz dakitena zabal dezaten; hori lortze aldera, testuarekin batera marko teoriko bat ematen saiatu beharko genuke. Eta ahalegin horretan ez digu lotsarik eman behar lagungarri gerta daitezkeen tresnak erabiltzeak: azalpenak, definizioak, adibideak etab. Horretaz gain, erakunde publikoetan beste diskurtso-mota batzuen baliabideak erabiltzen hasi behar dugu. Horixe dauzkagu, esaterako, kazetaritzaren eta publizitatearen teknikak (izenburuak, azpitituluak, tipografiaren erabilera, irudiak...).

Herritarren hizkerara makurtzen ez garen bitartean, gure idazkietan ez dute euren helburua beteko: gure bezeroei, herritarrei, alegia, zerbitzua ematea. Eta ez dezagun ahaztu herritar horiek direla administrazioaren existentzia justifikatzen duten arrazoi bakarra.

Joseba Lozano

HAEeko administrazioko hizkeraren arduraduna

Katalanaren Lege berria

Kataluniako Legebiltzarrak Hizkuntz Politikarako Lege berria, hau da, Katalanaren Legea, onartu zuen iazko abenduaren 31n, 1983tik indarrean zegoena ordezkatzeko. Azken hamabost urteotan "funtsezko aldaketak" gertatu dira gizartean, eta aldaketa horiei erantzutea da lege honen asmoa; hori guzti hori, "administrazioan eta hezkuntzan hizkuntz normalizazio prozesua sendotzeko, komunikabideen eta kultur industriaren araudia egungo beharrei egokitzeko, eta arlo sozioekonomikoan legedi bat ezartzeko.

Katalanaren Legearen hitzaurrean azpimarratzen denez, katalana funtsezko elementua da "Kataluniaren formazioan eta nortasun nazionalan, herritarren komunikazio, integrazio eta kohesio sozialerako". Zerbait gertaera edo faktorek katalana egoera "larrira" eraman dutela salatzen da legean; gertaera horien artean, ondorengo hauek azpimarra daitezke: "jazarpen politikoa, gaztelaniaren lege bidezko inposaketa, aldaketa demografikoen baldintzak eta eremu mugatuko izaera". Hori guztia kontuan, katalana behingoz normalizatuko duen hizkuntz politika aldarrikatzen du legearen hitzaurreak.

Katalanaren Legeak babestu eta bultzatu egin nahi du herritarrek katalana erabiltzeko duten eskubidea, eta baita bermatu ere herritar guztiek katalana ezagutzea; beraz, katalanaren eta gaztelaren erabilera eraginkorra nahi du, herritarrek diskriminatu gabe; eta, horrekin batera, katalanaren erabilera babestu, bultzatu eta normalizatu eremu guztietan.

Katalanaren Legearen berrikuntzetako bat "berenezko hizkuntza" kontzeptua da. "Katalana da Kataluniako berenezko hizkuntza, eta herri moduan bereizten gaituena", dio legeak. "Katalana da Kataluniako erakunde guztien hizkuntza"; Kataluniako hizkuntz ofizialak, berriz, katalana eta gaztelera dira, eta herritarrek jarduera publiko eta pribatu guztietan bata zein bestea erabil ditzakete inolako diskriminaziorik gabe.

Administrazioa

Legean jasotakoaren arabera, katalana da Generalitatearen, herri administrazioen, bi horien menpe dauden erakundeen eta beren zerbitzuen emakida duten enpresen hizkuntza, eta horiek guztiek "katalana erabili behar dute beren barne jardueretan eta euren arteko harremanetan". Hala ere, herritarrek badute eskubidea agiriak gaztelaraz aurkeztu eta jasotzeko, hala eskatzen badute. Itzulpena ere eska dezakete, eta horrek ez die ekarriko inongo kalte, gastu edo atzerapenik.

Kataluniako administrazioetan, korporazioetan (udalbatzak) eta erakunde publikoetan ari diren langileek (unibertsitateko administrazio eta zerbitzu langileak barne) bi hizkuntzen ezagutza-maila egokia eta nahikoa izan behar dute, bai ahoz bai idatziz. Funtzionarioa izateko azterketetan, katalanaren ezagutza egiaztatzeko eskatuko zaie hautagaiei, oraingoan ere ahoz eta idatziz, lanpostuaren zereginek eskatzen duten neurrian. Estatuko administrazioari dagokionez, herritarrek Estatuko administrazioare-

kin harremanak katalanez izateko eskubidea dute, eta ez dago zertan itzulpenik eskatu. Beste horrenbeste gertatzen da jarduera judizialetan.

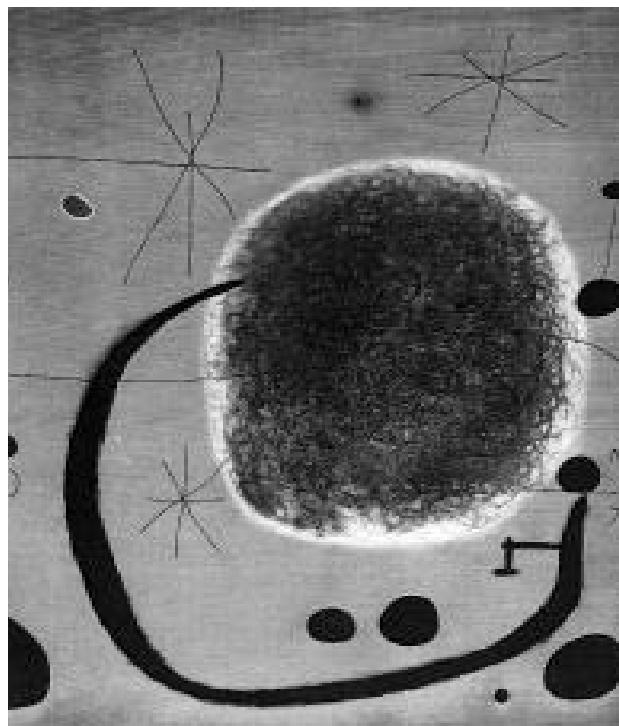
Katalana da
Kataluniako
berenezko
hizkuntza, eta
herri moduan
bereizten
gaituena

Agiriak

Balio osoa dute bi hizkuntza ofizialtako edozeinetan idatzitako agiri publiko eta pribatuek, eta ez dute itzulpenik behar. Atxekimendu kontratuak ere (hegazkin txartelak, Telefoniaren fakturak...) kontsumitzaileak aukeratzen duen hizkuntza ofizialean idatziko dira. Eta erakunde finantzierok bezeroei eskaintzen dizkieten idazkiek (txekek, ordaintxartelak, taloitegiak...), gutxienez, katalanez idatzita egon beharko dute.

Hezkuntza

Legeak hala dio: "Katalana, Kataluniako berenezko hizkuntza denez, irakaskuntzako hizkuntza ofiziala ere bada hezkuntz maila eta mota guztietan". "Edozein mailatako hezkuntz zentruak beren hezkuntz eta administrazio ekintzen espresio bide normala bihurtu behar dute katalana".



Horrenbestez, lege bilakatu da, azken urteetan Generalitatearen dekretuz indarrean izan den haurrak katalanean barneratzeko politika. Ildo horretatik legeak aldarrikatzen du katalana erabili behar dela normalean "ikasketa eta transmisiorako hizkuntza moduan".

Haurrek eskubidea dute lehen hezkuntza katalanez edo gaztele-raz jasotzeko, eta aukeratutako hizkuntza edozein dela ere, ezin- go dira banatu ikasleak zentru edo talde ezberdinetan. Generali- tateak hezkuntza gaztele-raz jasotzeko eskubidea bermatuko du, ikasle bakoitzari arreta berezia eskainiz, gurasoek hala eskatuta- koan. Kataluniako haur guztiek derrigorrezko hezkuntza buka- tzen dutenean, "normal eta zuzen" erabili behar dituzte katalana eta gaztelera, eta ez zaio bigarren hezkuntzako graduatu titulurik emango erabilera maila hori lortzen ez duen ikasleari.

Unibertsitatea

Goi edo unibertsitate ikasketetako zentruetan ikasleek eta ira- kasleek nahi duten hizkuntza ofizialean jardu- teko ahalmena izango dute, bai ahoz bai ida- tziz. Hala, "irakasleek bi hizkuntza ofizialak ezagutu behar dituzte, euren irakaskuntza lanek eskatzen duten neurrian". Irakasleak gaztele-raz eman ditzake klaseak, baina ikas- leak katalanez hitz egiten badio, irakasleak ezin dio erantzun katalanez ez dakiela, eta ikaslea erantzunik gabe utzi.

Komunikabideak eta kultur industriak

Generalitateak eta toki-erakundeek kudeatuta- ko irrati eta telebista kateetan katalana izango da hizkuntza nagusia. Kable bidez ikusentzu- nezko zerbitzuak banatzen dituzten erakun- deek bermatu behar dute gutxienez erdia kata- lanez eskainiko dutela beraiek ekoiztutako programetan eta tele- zerbitzuetan, albistegiak barne. Gauza bera egin beharko dute Kataluniako lurraldera mugatzen diren kudeaketa pribatuko tele- bisten kontzesionarioek ere.

Generalitatearen emakidun diren irrati kateek emanaldiaren erdia gutxienez eskainiko dute katalanez, eta Generalitateak, emakida edo kontzesio horiek banatzeko orduan, aintzat hartuko du katalana gutxienezko denbora horren gaintik erabiltzea. Irrati kateetako musika programazioan, letra duten abestien laurde- nak, gutxienez, katalanez edo araneraz izango dira.

Kultur industriak eta ikuskizunak

Legearen arabera, Generalitatearen Gobernuak lagundu, susper- tu eta bultzatu egin behar ditu honako hauek: katalanezko litera- tur eta zientziaren sorkuntza, edizioa, zabalpena, banaketa eta itzulpena; katalanezko zinema ekoizpena, bikoizketa eta azpiti- tulazioa; eta ikuskizunak eta musika katalanez produzitzea eta erakustea.

Zinearen esparruan katalanak behar besteko tokia duela ziurta- tzeko, Generalitateak pantaila eta banaketako hizkuntz kuotak ezar ditzake araudi bidez, bikoiztuta edo azpitudulatuta banatzen eta erakusten diren produktuentzat. Kuota horiek ezin izan dai-

tezke banatzaileen eta erakusleen urteko eskaintzaren %50 baino handiagoak.

Informatikari dagokionez, Generalitateak neurri egokiak hartu- ko ditu hizkuntzaren industriarekin (ahotsa ezagutzen duten sis- temak, itzulpen automatikoak...) zerikusia duten produktuen ikerketa, ekoizpena eta merkaturatzea katalanez egin dadin. Ber- din egingo du software-aren, konputagailu jokoan, edizio digita- len eta multimedia lanen produkzioarekin; eta baita informazio sare telematikoetako katalanezko produktu eta informazioekin ere.

Jarduera sozioekonomikoa

Generalitatearen eta herri korporazioen enpresa publikoek, eta euren emakida duten enpresek "normalean katalana erabili behar dute beren ekintza eta barne agirietan, errotulazioan, erabilera oharretan eta egiten edo eskaintzen dituzten produktuen etikete- tan eta enbalajeetan".

Zerbitzu publikoak (garraioak, horniketak, komunikazioak...) ematen dituzten enpresa eta erakunde publiko edo pribatuek katalana erabili behar dute gutxienez errotulazioan eta megafoniaz zabaldutako mezuetan.

Bestalde, enpresa horiek gai izan behar dute bezeroei erantzuteko, bezeroek erabilitako hizkuntza katalana edo gaztelera izanik ere. Alegia, ez diote bezeroari erantzun behar bezero horrek aukeratu duen hizkuntzan; baina bai, gai izan eskatutakoa ulertu eta bezeroaren eskaera betetzeko.

Seinale eta informazio orokorreko kartel fin- koek, eta erabiltzaileei eta kontsumitzaileei

zerbitzuak ematen dizkieten agiriak, gutxienez, katalanez egon- go dira publikoari irekitako tokietan (denda, taberna, jatetxe, aseguru-etxe, banku eta abarretako errotuluak; tabernetako menuak; dendetako eskaintzak; bankuetako agiriak...). Arau hori ez zaie ezarriko, ordea, markei eta izen komertzialei. Nola- nahi ere, enpresa eta erakundeek bi urteko epea izango dute lege honi egokitzeko. Enpresari autonomoek, berriz, bost urte.

Etiketei dagokionez, Katalunian banatzen diren artisautza pro- duktuek, eta jatorri, eskualde edo kalitate izendapena dutenek, gutxienez, katalanez jasoko dituzte derrigorrezko datuak eta bestelako argibide gehigarriak. Hala eta guztiz ere, produktuak bost urte edo gehiago (iraungipen-dataren arabera) egon daitez- ke merkatuan etiketen hizkuntz arauak bete gabe.

Zigorrak

Legeak ez du herritarrentzako zigorrik aurreikusten; baina fun- tzionarioek, enpresek eta komunikabideek bai, horiek zigorrak eta isunak jaso ditzakete. Esan behar da, bestalde, lege berriak ez duela zigor edo isun berririk ekarri; eta, ezarri, indarrean dau- den lege eta arauak (kontsumitzailearen estatutua, funtzio publi- koarena...) ezarriko direla. Horretarako, legea hautsi dela uste duen herritarrak auzitegietara, Sindic de Greuges-engana (Arar- tekoa) edo Generalitateko Hizkuntza Politika Sailera jo dezake.

Funtzionarioek,
enpresek eta
komunikabideek
zigorrak eta
isunak jaso
ditzakete

Lluís Jou, Kataluniako Hizkuntz Politikarako zuzendaria:

“Elkarbizitzaren kontrakoak dira Katalunian katalanez hitz egiteko gai ez den milioi bat lagun inguruko sektore bat mantendu nahi dutenak”



Lluís Jou pozik dago Katalanaren Lege berriarekin, eta, bere ustez, legeak eskaintzen dituen tresnen laguntzaz lanean hasita izango da hurrengo urratsa. Gustura dago legeak "politikoen, Legebiltzarren eta gizartearen babesa" duelako. Lege berriarekin elebitasuna bermatzen dela azpimarratzen du behin eta berriro, eta, horrekin batera, katalana funtsezko baliabide bihurtzen dela herritarren "komunikazio, integrazio eta kohesio sozialerako”

Zein dira Katalanaren Legearen berrikuntza nagusiak?

Praktikan, lehen aldiz arautu egin dituela gizarteko zenbait eremu, batez ere, gizartearen eta ekonomiaren arlokoak; alegia, katalanaren erabilera enpresa eta lantegietan. Bestetik, kultur industriak ere arautzen ditu: zinema, irratia eta kable bidezko telebista. Indarrean zegoen legeak baino unibertso zabalagoa hartzen du honek.

Lege hau egungo Kataluniarako lege posiblea da, eta lege erabilgarria da datozen 10-15 urtetarako. Beraz, legeak aurrerapen nabarmena ekarriko dio katalanaren egoera juridikoari, katalanak Katalunian merezi duen errespetua lortzeko.

Hainbat adituk esan du arautu egin dela jadanik Katalunian bizi den errealitate. Hala al da?

Neurri batean, bai. Esate baterako, gizartearen bertan arau bihurtzen ari dena aintzat hartuta arautu da katalanaren erabilera zerbitzu enpresetan edo dendetan bezeroekin harremanak izaterakoan. Beste arlo batzuetan, ordea, legea ez da errealitatearen isla; esate baterako, zinema banatzaileei edo irratia kateei ezartzen zaizkien kuotetan. Legeak katalanaren alde erabakitzen ez badu, enpresek nekez egingo dute defentsa hori euren kabuz... bistan da praktikan ez dutela egiten.

Partidu Popularreko Francisco Alvarez Casosek esan zuen lege hau "elkarbizitza izpiritua kontrako" dela.

Elkarbizitzaren kontrakoak dira Katalunian katalanez hitz egiteko gai ez den milioi bat lagun inguruko sektore bat mantendu nahi dutenak, egoera horrek zurbiderik ez duen desberdintasuna sortzen baitu.

Legeak, ordea, Kataluniako biztanle guztiek bi hizkuntzak ezagutzeko du helburu. Legeak tresnak baino ez dizkio ematen Kataluniako Gobernuari, gizartearen kohesioa lortzearen eta herritarren nortasunari eustearen alde lan egin dezan, eta neurri handi

batean, horren adierazgarri dira hizkuntzaren iraupena eta katalanaren presentzia publikoa.

PPek esaten badu elebitasuna defendatu nahi duela, legeak ere elebitasuna defendatzen du, izan ere, legeak katalana eta gaztelera ezagutzeko bermatzen du; hori bai, katalanak Katalunian izan behar duen lehentasuna kontuan harturik, katalana betidanik izan baita bertako berenezko hizkuntza.

Legea betearazteko zigorrak ere badaude.

Bai, baina hori normala da edozein arautan. Zine banatzaile bati lege ezartzen bazaio filme jakin bat katalanez eskaini behar duela, eta horrela egiten ez badu, zer egin behar diozu? Erregutu? Araua betetzeko dago, nahiz eta zigorrek legearen helburua ez izan, ezta urrik eman ere.

Legeak ezartzen du katalana dela hezkuntz maila guztietako berenezko hizkuntza.

Guretzat oinarri-oinarrizkoa da ikasleek, katalana ikasi edo ezagutzeaz gain, gizartearen aritzeko behar dituzten ezagutza guztiak katalanez jasotzea. Horrela, beren etxeko hizkuntza edozein delarik, neska-mutilek derrigorrezko hezkuntza bukatzen dutenean katalanez oso ondo jakitea bermatzen da.

Legean bertan aipatzen da katalana funtsezko tresna dela herritarren komunikazio,

integrazio eta kohesio sozialerako.

Katalunian hizkuntz politikarekin bi helburu lortu nahi dira. Alde batetik, nortasun nazionala gordetzea, eta hori, neurri handi batean, katalanaren iraupen eta agerpen publiko eta duinarekin uztartzen dugu. Bestetik, gizartearen kohesioa bermatzea, hau da, Katalunia herri bakarra dela ziurtatzea, zenbait komunitate bizi diren lurraldea baino zerbait gehiago dela, hain zuzen ere.

Jakes Goikoetxea
Kazetaria

Pertsona-izenordain indartuen erabilera

Pertsona-izenordainak komunikazio-ekintzan hiztuna eta gainerako solaskideak izendatzeko erabiltzen diren izenak ditugu. Bestalde, pertsona-izenordainen barruan bi azpimultzo bereiz ditzaiteke:

Arruntak: **ni, hi, zu, gu...** Indartuak: **neu, heu, zeu, geu...**

Pertsona-izenordain indartuak

Hona hemen taula bat pertsona-izenordain indartuen aldaerarik erabilienekin:

NOR	NORK	NORI	NOREN
neu	neuk	neuri	neure
heu	heuk	heuri	heure
bera	berak	berari	bere
geu	geuk	geuri	geure
zeu	zeuk	zeuri	zeure
zeuek	zeuek	zeuei	zeuen
eurak	eurek	eurei	euren

Taulan agertzen ez diren gainerako kasuak erraz asko atera daitezke **NOREN** kasuko formatatik: *neureKIN, neureTZAT, neureGATIK, neureGAN...*

Esan beharra dago 3. pertsonan ez dagoela pertsona-izenordainik (hauen ordez, erakusleak erabiltzen dira), eta jatorriz hala zen forma indartuetan ere. Dena dela, zenbait euskalkitan 3. pertsonan **bera** eta **eurak** izenordain indartuak erabiltzen dira; horregatik sartu ditugu aurreko taulan. Izatez, **bera** izenordain indartua baino gehiago forma erreproduktiboa dugu eta aurretik aipatutako zerbait adierazteko erabili ohi da. Bestalde, zenbait lekutan, **eurak** aldaeraren ordez, **beraiek** erakusle indartua erabiltzen da. Halaber, euskalkien arabera, **euren** genitiboaren ordez, **beren** eta **bere** aldaerak erabiltzen dira.

Aurreko taulan eskaintakoez gain, badira beste zenbait aldaera euskalkien arabera erabiltzen direnak. Hona hemen taula bat:

neu	nihaur	nerau (neroni)
heu	hihaur	herori
-	-	-
geu	guhaur	gerok
zeu	zuhaur	zerori
zeuek	zuihauk	zerok
-	-	-

Forma indartuen erabilera: NI / NEU

Ez da erraza forma arruntan eta indartuen arteko desberdintasunak zehaztea eta noiz erabili behar den bata eta noiz bestea argitzea, alde handi samarrak baitaude euskalkien artean. Horrela, esate baterako, mendebaldeko euskalkietan joera handiagoa dago forma indartuak erabiltzeko ekialdekoetan baino. Nolanahi ere, zenbait orientabide ematen eta forma bakoitza noiz eta nola erabili azaltzen saiatuko gara.

Oro har, forma indartuak izenordainak azpimarratu nahi direnean erabiltzen dira. Hala ere, badira bete beharreko zenbait baldintza forma indartuak erabili ahal izateko. Salbuespenak salbuespen, forma indartuak izenordaina bera *galdegai* denean erabili ohi dira. Adibidez:

Hori ZEUK erabaki behar duzu.

Zuk ezin baduzu, NEU joango naiz.

GEUK egin beharko dugu.

Hala ere, *galdegai* izatea beharrezkoa bada ere, honek ez du esan nahi forma arruntak *galdegaiaren* lekuan joan ezin daitezkeenik. Izan ere, ekialdeko euskalkietan forma indartuak nolabaiteko kontraktotasuna adierazteko erabili ohi dira. Horrela, «*berak egin du*» esaten dutenean, «*berak eta berak bakarrik*» edo antzeko zerbait ematen dute aditzera.

Jarraian, eskema bat eskaintzen dugu pertsona-izenordainen forma arruntak eta indartuak zein kasutan erabili ohi diren labur bilduz.

1. Forma arruntak

a) Oro har, izenordaina *galdegai* EZ denean: **NIK bulegora joan behar dut.**

b) Ezezko perpausetan: **Ez dut NIK egin.**

c) Zati-galderetan, hau da, galdetzailea duten galderetan: **ZUK zer egingo duzu?**

d) Bokatioetan: **ZU, kontuz ibili!**

2. Forma indartuak

a) Oro har, izenordaina *galdegai* denean:

Hori NEUK egin dut.

Hori EUREK erabaki behar dute.

Hori NEURETZAT erosi dut.

b) **ERE** partikularekin:

NEUK ERE EZ dakit egiten.

BERAK ERE ez daki nola egin duen.

ZEUK ERE badakizu nor den.

c) Zenbait esapidetan (*ni neu, behintzat, behinik behin, bere burua, bere kontura...*):

NIK NEUK ez dut ikusi.

NIRI NEURI berdin dit.

NEUK BEHINTZAT, ahal izan dudan guztia egin dut.

GEU BEHINIK BEHIN, ez gara joango.

BERE BURUA hil du.

BERE KONTURA egin du.

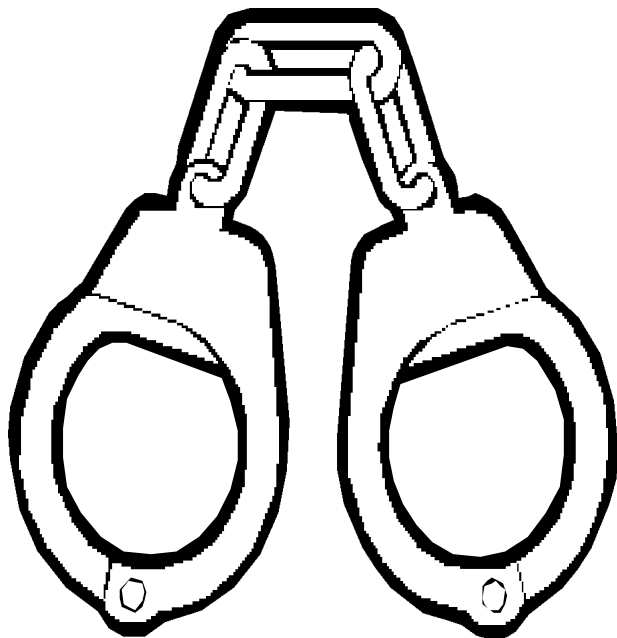
Entzi Zubiri eta Ilari Zubiri
Euskal Gramatika Osoatik moldatua

Ez nik nahi ordurako

Mendeak ziren halako afaririk egin ez nuela. Sabela bapo berdindu, burua ia gainezka, afalurreko kolore hilak ondo gorritu eta, ez negoen erretiratzeko aldarerik txarrenean. Etxera bidean lehenengo mokadutik azkenengorainokoak banan-bana dastatuko nituen ostera, behiak ausnarrean bezala; legesaltsaz egindako justizia-pintxo hotz goxo haiek, uhmm!; eta langostino elebidun bero haiek, buag! kordea galtzeko modukoak, osakidetza-pate harek aurretik kendu izan ez balit. Ikaragarria! ez nenbilkien beste hitzik buruan. Hala ere, funtzionari-salda hura bezalakorik, bizitza osoa edan eta edan pasa eta, zenbat eta gehiago... —aaah, ze goxoa!— orduan eta gustorago sartzen dena...

Janak on egingo badu eta edanak gaitzik ez, onena iturritik txotx egitea zela aitortu zidan behin astigarragako sagardogile batek. Ez zuen gezurrik esan, bera ere bezeroa osasuntsu zaindu zalea zen eta, haren sagardoak ez omen zuen gaitzik egiten. Gainera errepidera begiak gorri-gorri eginda ateratzea ez zen kusidadea, muxuak tira baina begiak ez. Garai batean ez bezala, orain alkolemia kontrolak ere maiz-maiz egiten dituzte eta, ojo! begi gorriekin.

—Paraje hau ere egunez ikusteko politagoa izango duk! —nion neure buruari. Bihurgunea batera, bihurgunea bestera, malkarra ezkerrera, noiz eroriko zintzilikako harrikonkorak eskubira, lehenengo aldi guztiak bezain gogorra hemendik barrena pasatzea, eta gainera bakarrik. Bihurgune bakoitzean argien palankatxoari klik-klak egiten neramatzan bost kilometro. Bapatean



Hura ez zen nire
hizkuntz eskubi -
deak aldarrikatze -
zeko fororik ego -
kiena

trapuzko trafiko seinale bat erdian 60 zuela; —“ba, hori ez duk niretzat, berrogeitik pasatzen ere badizkiat nahiko lanak”— nire barrurako; hura ahazteko betarik gabe beste bat, oraingoan 40; —“ba, zeharo gaizki ere ez niak orduan!”. 20 hirugarrenak, —“koino! afaritako arkautte-beroak hoztu behar zaizkidak ederki, tripa zorrik egin ere bai etxera heltzerako!”

Linterna horiak adierazi zidan mantsotzeko aginduak bai baina ikusi beharreko seinalea pasa egin ote zitzaidan. “Ongi etorria egin behar zidatek gainera” —otu zitzaidan— “gau osoan ez duk hemendik ni beste inor pasa, eta ezta pasako ere, eta ordu horietan geldirik eta alperlanean gainera... baietz kafea eskaini?”.

—Hola buenas noches —kaputxapeko ahots lehorrak, furgonetaren txuria beste kolorerik somatzen ez zen gau beltzaren erdian.

—Baita zeuri ere, bikaina dago eta! —Gabon esanaz agurtzen nauenari ez nion gutxiago zor.

—Documentación del coche, por favor, oraindik eta lehorrago. Bai gizona, bai —nire artean— ez dik afarriak niri adinako mesederik egin baino, kosta behar zaik neri hiri adina

gaitz eginarazten!

—Tori karpeta osoa zuretzat, behar duzuna hartu eta bestea utzi...

—¡Cállese y deme el DNI! Bietatik bakarrarekin konformatu beharko duk horregatik, karnetik ez zeukat eta! —berri ere barrurako.

—Ez daukat —ia berari bezain lehor atera zitzaidan gainera.

—¡Le he dicho que me dé el DNI, y no se lo voy a repetir!

Estu hartu behar ote ninduten kezkatzen hasia nengoen. Zokormazo gizarajoak arrastorik ere ez zidala ulertzen zirudien, eta ondokoak ere apenas ezer esaten ez zionerako. Goizaldeko ordubiak, malkar eta harkaitz artean, nik beste inork zapalduko ez zuen sasibidean... bakar-bakarrik... ez zen nire hizkuntz eskubi-deak aldarrikatzeko fororik egokiena...

—¡Salga del coche y póngase ahí, mirando hacia adelante y no vuelva la cabeza! —Begiratu egin beharko nuen *haciadelante* joan *haciabajo* eginbeharko nuen eta! —¡Nombre! —kolpean, ez neukan ihesbiderik, zetorrela zetorrena.

—Juxto.

—¡Apellidos!

—Bazterlekueta Eztabilondo.

—Nacido en:

—Bueno, existen varias teorías... unos dicen que en los Urales, Barandiaran me dijo...

—Imbécil, fecha de nacimiento:

—1936... antes de Krixto, por lo menos... señor! —*La chaqueta metálica* filmea zetorkidan burura...

—Recojan todo! Lo llevamos a comisaría!

—Ez nik nahi ordurako!

Jesus Mari Irazu
Bertsolaria

Defini dezagun geure burua

Administrazioko euskal testugintzaren estiloan eguneratze-saio handiak egiten ari da azken urteotan. Baina denok dakigunez, badugu oraindik ere zer hobetu ugari. Arlo asko lirateke jorraztekoak, jakina, baina bada bat azken bolada honetan arreta berezia piztu didana: definizioak eta, oro har, aditz atributiboekin egiten diren azalpenak. Horretara doa nire oraingo ekarpen txiki hau.

Definizioen ezaugarriak

Baina zer esan nahi du **definizio** hitzak? Hiztegiek, gutxi gora-behera, honela diote: *mugatze intelektual bat da, definitu nahi den objektuaren funtza zedarritzen duena*. Eta jarraitzen dute: *definizioaren enuntziatuak bi zati nagusi ditu, alegia, hurbileko euskarria eta ezberdintasuna*; beste modu batean esanda, lehendik dakiguna eta ezaugarri berria; edo, are ulerterrazagoa, ezaguna eta ezezaguna; edo, agian teknikoagoa, mintzagaia eta iruzkina. Zati horien hurrenkerari dagokionez, gainera, lehenengo eta behin hurbileko euskarria jarri beharko genuke eta, ondoren, ezaugarri berriak.

Mendiko eskalatzaileek ere ederto batean dakite zein garrantzitsua den beren jardunean hurrenkera logikoa. Eskalatzaileek, mendi-hormetan gora egiteko, besteak beste, untzak, mosketoiak eta soka behar dituzte. Eta badakite tresna horietako bakoitzak eginkizun eta erabilera-hurrenkera zehatzak dituela; ezin dira edonola erabili. Aurretiaz, untza sartuko dute haizetan, gero mosketoia giltzatu eta, azkenean, soka sartuko dute. Hori egin ondoren, gauza izango dira horman gora egiteko. Baina zer gertatuko litzateke untza sartu barik, mosketoia jarriko balute? Horixe bada; mosketoia jauzteaz gain, soka ezingo lukete bertan lotu eta, hortaz, ezin aurrera jarraitu. Ostera ere, untza jarri beharko lukete eta, jarraian, berriro ere prozesu guztia.

Euskara batuan, ene irudiko, askotan, eskalatzailearen kontu horren antzeko zerbait gertatzen zaigu joskerarekin, eta, zer esanik ez, definizioetan ere bai. Euskarriak ipini eta handik abiatu beharrean, alderantziz egiten dugu sarri, hau da, definizioaren hasieran ezaugarri berriak ematen ditugu eta, azken-azkenean, gehienetan erlatiboaren bidez, euskarria dena. Bestela esanda, esaldiaren amaierara heldu arte seguraski ez dugu jakingo zerbaiten definizioa irakurtzen ari garela, eta litekeena da berriro ere irakurri behar izatea. Eta ez hori bakarrik. Subjektuaren eta aditzaren arteko distantzia oso handia bada, gure buruko CD-ROMa blokeatu eta huts egingo du.

Baina auzi hau guztia hobeto ulertzeko, goazen, bada, benetako testuak aztertzen:

La EMPRESA es la unidad económica de producción encargada de combinar los factores o recursos productivos, trabajo, capital y recursos naturales, para producir bienes y servicios que después se venden en el mercado.

Definizio hau emateko, bide gramatikal batzuk izan daitezke. Nik, hemen, bi bide besterik ez ditut emango, baina bakoitzak komunikagarritasun-maila ezberdinarekin. Ikus:

a) Jatorrizko testuaren egituratik orpoz orpo:
ENPRESA produkzioko faktore eta baliabideak, lana, kapitala eta natur baliabideak, konbinatzen dituen produkzioko unitate ekonomiko(a) (bat) da, geroago merkatuan salduko diren ondasunak eta zerbitzuak ekoizteko.

b) Jatorrizko testuaren egitura baliokide beretsutik apur bat urrunduta:
ENPRESA produkzioko unitate ekonomiko(a) (bat) da, produkzioko faktore eta baliabideak (lana, kapitala eta natur baliabideak) konbinatzen dituena, eta bere helburua da merkatuan salduko diren ondasunak eta zerbitzuak ekoiztea.

Bi horien artean, b) adibidean laburbiltzen dira artikuluko bidez plazaratu nahi ditudan proposamenak.

Definizioak emateko bideak

Definizioak ematean, itzultzaileok zein edozein idazlek zenbait baliabide ditugu testua idazteko:

- I- Enpresa (...) da
- II- (...) da enpresa
- III- Zer da enpresa? Bada, (...)
- IV- Hona hemen zer den enpresa: (...)
- V- Hauxe da enpresa: (...)

Horiexek dira, beraz, gehien erabiltzen diren bideak. Baina, sarritan, testua antolatze moduak ez digu bide horiek erabiltzen uzten (aurretik edo atzetik beste bi puntu daudelako, ...). Zer egin horrelakoetan? Idazle bakoitzak bere trukoak ditu, eta aplikatzen saiatzen gara denok. Baina ez dago ezer finkatuta.

Esaldiaren
amaierara heldu
arte ez dugu
jakiten zerbaiten
definizioa
irakurtzen ari
garela

Idazle klasikoek, ordea, barra-barra erabiltzen zuten jokabide bat, ordenamendu neutrotik urrun dagoena [artikuluaren barruan, aurrerantzean, jokabide klasiko esango diot]: **Enpresa da (...)**. Batek baino gehiagok esango du josker horrek erdarakadaitxura duela, euskararen arauak hausten dituela, galdegaiaren legea urratzen duela, ... Baina funtzionala bada, eta idazle klasikoek erabiltzen bazuten, zergatik ez, bada, erabili gaur egun ere?

Artikulu idazten hasi aurretik, argigarri gertatuko zelakoan, ordubeteko laginketa txikia egin nuen pare bat liburutan: Mogelen **Peru Abarkan** eta Kirikiñoren **Egunekoan**. Oro har, bi adibide-multzo aurkitu ditut jokabide klasikoari dagokionez:

- 1.- Zer da epaillea?
Epaillea da zuk karnazerua esango zeunskiona.
- 2.- Zer da ori? [interview]
Ingeles itz bat, alkar-ikustea esan gura dauana

Ikusten denez, naturaltasun handiaz erabiltzen zuten jokabide klasikoa, nahiz eta, ustez, euskara "jatorraren" aurka joan (galdegaiaren ohiko arauaren arabera). Baina gaur, ordea, ez gara hori idazten ausartzen.

Adibideok ikusita, galdera bat datorkit burura (askok egiten dutena, antza denez): zer dela-eta ez zaigu heldu horrelako joserik euskara batura? Erantzunaren koska galdegaiaren auzia bera da. Eta orain beste galdera bat: gaur egungo hizkeran, ahozkoan, beti errespetatzen dugu galdegaia? Jakina ezetz; baina intonazioarekin jokatzeko dugunez, ahoz aho dabilkigu joserik. Arestiko zenbait eztabaidatan modan jarri den hitza erabiliz, “ederra eskizofrenia gurea”. Esan egiten dugu, baina ez gara idazten ausartzen, edo ez dugu nahi; nork berea. Dena dela, aipatu berri ditudan adibideoi osteria ere oratuta, bi jokabide antze-man daitezke:

a) Aditzaren kokagune berezia: definigaiaren eskuinean, ondo-ondoan (**epaillea da ...**)

b) Hurbileko euskarria: definizioaren hasieran definigai laburtua izan daitekeena (**ingeles itz bat**), definizioaren pisua daramana, ezaguna dena; eta, jarraian, ezaugarri berriak.

Gaur egun, oro har, ez dugu ez bide bata, ez bestea erabiltzen. Ni neu, oraintsu arte, ez nintzen ausartzen aditzaren kokagune berezi horretaz baliatzen, galdegaiaren araua hautsiko nuelakoan. Baina ahozko hizkera eta hizkera idatzia nola edo hala hurbildu nahi dugun garai honetan, uste dut une egokia izan daitekeela, behintzat eztabaida proposatzeko.

Argi dago, beraz, denok gaudena arazoaz konturatuta; zein bere modura. Batzuek nahiago dute galdegaiaren araua hertsiki bete eta, gainera, ahalik eta txikiena izan dadila subjektuaren eta aditzaren arteko distantzia (II, III, IV eta V bideak). Beste batzuek, berriz, subjektu-objektua-aditza ordenamendu neutroari eusten diote, eta honelako esaldiak sortzen zaizkie (edo sortu zaizkigu; pekatu egin ez duenak bota dezala lehenengo harria):

Lege honen helburua unibertsitateaz kanpoko irakaskuntzako euskal funtzio publikoa, bere kidegoek osatzen dutena, eta bere langilegoaren lege-jaurbidea antolatuta eta arautzea da. [sic]

Klasikoen ildotik

Idazle klasikoek, guk baino askoz lehenago, arazoaz ere konturatuta-edo, beste bide batetik jo zuten, gaur egun erabili ohi ez duguna. Hona eskema:

MINTZAGAIA + DA + IRUZKINA

(bere helburua) (da) (merkatuan salduko diren ondasunak ekoiztea)

Baina hori ez da nahikoa. Iruzkinean sartu beharko dugu definizioaren informazio berria, bai, baina ez nolnahi antolatuta; hau da, DA aditza (izan aditza, oro har) jartzen denetik perpausa bukatu arte, ahal dela, ez dadila distantzia luzeegia izan: esaldiak moztu, esaldia berregin, tipografiaz baliatu...; eta luzea izatekotan, balia gaitzen testu-antolatzaileez, kataforez...

Nire ustez, bide emankorra da formula hori. Baina, argi dago, bestalde, zenbait arazo planteatzen dituela. Juan Garzia Garmendiak, **Joskera lantegi** deritzon liburuan, luze eta zabal jorratzen du gai hau (ikus 2.2 *Galdegai-lizentziaren muga euskara estandarrean* eta 2.11 *Konpletibaz landako lizentziez*). Garziak dioenez, “arriskutsua da, hala ere, bi maila horiek —teorikoa eta

praktikoa, dena eta izan zitekeena— nahastea, erreferentziarik gabe gera baikaitezke, eta dabilenaz gainerako euskal Babel itxuragabe batean zein bere aldetik setatu.”. Alegia, arriskutsua dela galdegaiaren araua errespetatzea eta, aldi berean, apurtzea; izan ere, nahastea ekarriko bailuke. Egia esan, ni neu ere iritzi horretakoa izango nintzateke, baldin eta planteatzen den arauhaustea orokorra izango balitz, hau da, kasu guztietan eta inolako araurik gabe aditza aurreratzea. Baina artikulua honetan mahairatu nahi dudana, berriz, oso kasu mugatua da: definizioak.

Garziaren arabera, testuek ez dute ez intonaziorik, ez eta doinu--aldaketaren zeinu grafikorik ere. Eta besterik asmatzen ez den bitartean, arriskutsua da horrelako jokabideetan sartzea. Horretan ere ados. Diagnostikoetan, beraz, ados nengoke. Baina jokabide klasiko horietara jo ezean, zein aukera geratzen zaigu? Goian aipatutakoak bakarrik? (eta, egia esan, ez dira gutxi). Zein gehiago, zein gutxiago, ohituta gaude denok eguneroko arazoei erantzuten. Eta definizioena, begi bistan denez, eguneroko arazoa da. Gu ez gara inor euskara batua modu batean ala bestean erabili behar dela esateko; izan ere, Euskaltzaindiarena da eginkizun hori. Baina

akademikak araurik edo aholkurik ematen ez duen bitartean, zeinek konponduko dizkigu eguneroko auziak?

Nolanahi ere, egia da, bai, gauza berriak gizarteratzen zaila izan ohi dela. Horregatik, erdibide moduko zerbait proposatu nuke, denok apurka-apurka ohitu gaitzen: jokabide honekin errezeloa dutenek proba egin dezatela —nahi izanez gero, jakina— “el objeto de este decreto es...”, “la finalidad de esta partida es...” moduko esamoldeetan jokabide klasikoa sartzen, eta ikusiko dute zein erraz ohitzen diren. Handik hurrengo jautzia (bestelako definizioak, alegia) norberaren esku legoke. Ikusi berri dugun formulaz landa, badugu beste bat, galdegaiaren ohiko araua oso-osorik betetzen duena. Hona:

MINTZAGAIA + DEFINIGAI LABURTUA + IZAN + EZAUI (Interview) (ingeles itz bat) (da,)

GARRI BEREZIAK + ADITZA (...ENA) (alkar-ikustea) (esan gura dauana)

Oso baliabide emankorra da, nire ustez. Gainera, galdegaiaren araua errespetatzeaz gain, ez digu eskalatzailearen arazorik sortuko; izan ere, euskarria jarrita (**ingeles itz bat**), badugu zeri heldu hurrengo ezaugarriak ematean (**alkar-ikustea esan gura dauana**).

Eta horixe zen guztia. Esan nahiko nuke, dena dela, egin ditudan proposamenak ez direla murriztaileak, hau da, ez dituztela alde batera uzten orain arte erabili izan diren definizio-formulak. Eta, ez bairik gabe, luze eta zabalago jorratu beharko lirateke hemen aipatutako zenbait puntu, baina bada hemen, nire ustez, eztabaida pizteko beste material. Nik neure burua definitu dut; orain zuek zarete. Hordago!!

Edorta España

HAEko Itzulpen Zerbitzu Ofizialeko itzultzailea

Zertan datza euskararen kalitatea? Zer egin behar da kalitate hori bermatzeko?



Joxe Ramon Zubimendi
Idazlea (EGAz gaineko tituluaren eragilea)

Euskararen kalitateak, nire iritzirako, bi zutabe nagusi ditu: zuzentasuna eta egokitasuna.

Euskara zuzena, bereizketa funtzional honen arabera, euskal gramatikaren arabera mintzaira da; euskararen beraren barne-arauen moldekora da, hizkuntzaren arlo guztietan: ahoskeran, joskeran, hiztegian, ortografian... Euskaltzaindiaren arauen arabera da: zehatza, oinarritzakoa, ororentzakoa eta derrigorrezkoa, nahitaez. Zuzentasuna, ordea, ez da nahikoa; testu batzuk ulergaitzak baitira, izan ere, guztiz zuzenak izan arren. Horixe da euskara gordinaren ezaugarria: zuzena da, baina nekez ulertzen da. Eta horixe da euskara batuaren etsairik kaltegarriena: inkomunikazioa. Zuzentasunak, hortaz, laguna behar du osagarri: egokitasuna.

Euskara egokia argi eta garbi ulertzen da; egoki uztartzen ditu idatzia eta ahozkoa, klasikoak eta herri-literatura, batua eta euskalkiak, gramatika eta pragmatika, begia eta belarria... Euskalgintzako profesionalok behar dugunaren arabera da.

Zurruna –zuzenagatik– izateaz gain, malgua da euskara egokia: mailaz mailako erregistroak eta lekuan lekuko berezitasunak onartu eta bideratzeko bezain malgua; baina txokokeria nahasgarriak gaitzetsi eta zapuzteko bezain zurruna.

Bakarra –zuzenagatik– izateaz gain, anitza da euskara egokia: funtsezko batasunak ez baitu galarazi behar aniztasun oparoa (erregistro, berezitasun eta estilo ezberdinen emankortasuna).

Zehatza –zuzenagatik– izateaz gain, iradokizun-eragile ere izan daiteke euskara egokia: esaterako, literaturan. Poesiako pasarte ilunak egokiak dira beren horretan.

Argibide nagusi bat, amaitzeko. Euskara egokia ulerterraza da; baina euskara ulerterraza ez da egiten erraza. Euskara ulerterraza argia da, eta oso landua izan ohi da. Euskara erraza, aldiz, oso pobrea izan daiteke. Hortaz, ez nahastu bata bestearekin. Honen guztionen jakitun egon behar dugu euskalgintzako lankideok. Zuzentasunaz arduratzeaz gain, egokitasunaz ere arduratu gaitzen, langintzaka eta eskualdeka antolatutik. Denon artean aurkitu eta ibili beharreko bidea dugu hau, denon artean egin beharreko batasunaren bigarren urrats nagusia.



Patxi Petrarena
Euskaldunon Egunkariako euskara zuzentzailea

Ematen du azkenaldian harrotu samarrik ditugula urak euskararen kalitatea dela eta ez dela, baina uste dut euskarazko lanetan ari den jendea beti egon dela kezkatuta horrekin, eta beti saiatu dela hizkuntza ahalik eta txukunen erabiltzen, arazoei aurre egiteko moduak bilatzen eta abar. Bistan da ez dugula beti asmatu, baina inor ez dago hutsik egiten ez duenik.

Nire gaur egungo ikuspegitik, antolakuntza jotzen dut giltzarritzat. Eta maila askotan antolatu beharra, hobeiki antolatu beharra, ikusten dut. Esate baterako, euskara baturako hartzen diren erabakien transmisio bide sendo eta eraginkorrak behar ditugu, bai eta erabaki eskakizunak Euskaltzaindiari helaraztekoak ere, behetik gora; Jagon Sailak ireki du bide hori, eta emaitza ona izango duelakoan nago. Baina kalitatearen auzia ez da batasunerako erabakietara bakarrik mugatzen, ez hurrik eman ere. Kazetaritzan eskolarako materialgintzan, unibertsitaterako liburuak egiten, literatur itzulpenean, administrazioan eta abarretan ari denak hainbat aukera egin behar ditu egunero, erabaki orokorretara bil ez daitezkeenak: terminologian, hitz arruntetan, esamolde adierazkorretan, testuaren malgutasun eta joskeran onean... Hori, idatzizko jardura batzuk besterik ez aipatzearen; sartzen bagara irakasle, esatari eta abarrek ematen duten ahozko erudian (eta politikariek, oro har, noiz emango dute?), beste hainbeste edo gehiago.

Lan egiten da, lan handia gainera, baina denok elkarren berri gehiago izateko bideak beharko genituzke, eta ateratako ondorioak zabaldu. Era berean, material berriak sortu (Juan Garziak egin eta HAEE-IVAPEk argitaratu duen joskerako liburua, adibidez, azkenetako bat —eta oso ona— aipatzeagatik). Hari honetan, larria iruditzen zait zenbait lan egin eta argitaratzeko halako zailtasunak izatea; esate baterako, nola uler daiteke Gotzon Garate ez dakit zenbat urtean argitara ezinik ibiltzea milaka esaterako liburua? Erakunde publikoek badute erantzukizuna. Eguneroko lan xehe eta batzuetan gogorra egin behar dugunok, gogotsu ekin. Elkarren artean, antolatu. Eta dagokionak, antolatzen lagundu eta behar diren sosak eman. Zer iruditzen zaizue?



Igone Etxebarria

ETBko euskara zuzentzaile

Labur-labur erantzuteko, kasuan kasurako egokiena asmatzea dela esango nuke. Eta horretarako euskaraz pentsatzea da ardatzik handienetakoa.

Kalitatea neurtzea ia ezinezkoa den arren, badira bi irizpide derrigorrez bete beharrekoak: zuzentasun gramatikala eta egokitasuna, biak dira ezinbestekoak. Gramatika kontuak errazenak dira ikasten, eta ondo edo txarto dauden ikusten. Gauza asko daude oraindik zalantza bide direnak, erabilera bera ere era askotakoa delako leku batetik bestera.

Egokitasuna dela eta, kontua zabalagoa da, eta neurtzeko gaitzagoa. Hala ere, hainbat gauzatan euskaldunok bat egiten dugu egokiagoa zer den. Baina puntu honek adar asko ditu. Denak garrantzitsuak badira ere, lehenengo joserik jarriko nuke. Berbak lotzeko moduak, esaldiak kateatzeko aukerak asko dira, horregatik zer aukera egiten den emaitza ere batekoa edo bestekoa izango da.

Hiztegia ere neurtu egin behar da, nork berba egiten duen, norentzat eta non hitzak ere halakoak izan behar dute, egoerarako egokiak. Saio dibulgatibo batean, edo berriak ematerakoan ahalik eta errazen berba egiten behar da. Baina informazio zehatza eta arlo bati lotutakoa eman behar izatekotan ezin zaio teknizismo edo izen zientifikoari uko egin.

Hizkuntza mailak bereiztea izango litzateke kontuan hartzeko beste puntu bat. Nork eta nori hitz egiten duen halako hizkera erabili behar litzateke.

Kalitatea bermatzeko biderik onena aurreko erantzunean aipatutakoak betetzea da. Horretarako, bakoitzak bere arloan lan egin behar du: komunikabide, administrazio, eskola, unibertsitate, argitaletxe, Euskaltzaindia eta gainerako guztiak. Era berean, egiten diren lanen arteko koordinazioari ere guztiz garrantzitsua deritzot, hau da, nork zer egiten duen jakin, eta denon egintzak zentzu berean bideratu.



Juan Garzia Garmendia

Idazlea

Zenbait jeneroren kasuan, nahikoa garbi edukitzen dugu zertaz ari garen kalitatea aipatzean: etxe baten materialena, janari batena, kirolari batena... Beste kasu batzuetan, berriz, estetika tartean dela (bateragarria da hori funtzionaltasunarekin, aurreko adibideetan bertan ere), eztabaidagarriagoa izaten da kontua: eleberri bat, musika bat, film bat (hor ere, helburu estetikoak ez du ukatzen nolabaiteko funtzionaltasuna)...

Bada, hizkuntzaren kasuan ere, alderdi biok aurki daitezke: zertarako den, eta horretarako egokia den (edo zein neurritan), batetik, eta, bestetik, ea gogo-kilikagarri zaigun (bi puntuok bat izan daitezke, hizkuntz ekintzaren helburua estetikoak denean, edo, batekoz beste, soilik funtzionaltasunak kilikatzen gaitunean).

Gainerako alor guztietan bezalatsu, kalitateari gero eta jaramon txikiagoa egiten zaio, mundua bilakaturik doan Azoka Handi honetan: jeneroa saltzea da helburu, iruzurrez bada ere (iragarkiak legezko iruzurraren poesia dira). Zaila dela, alegia, ondo egindako lanaren amorez diharduen edo zergile bat aurkitzea dagoeneko, erdipurdikeriak etekin berdina edo hobea ematen duen honetan.

Gero, gainera, hitz formalaren —idatzi, landu, ikasiaren— presentzia eta garrantzia txikia bilakaturik joan da aurrerapenekin (gutuna>telefonoa, liburua>telebista...), eta ahozkotasan hutsera itzultzeaz gaude: eskolan baino ez dira letrik ia (aktiboki, diot), eta han ere, geroz gehiago, naturaltasunaren eta espontaneitatearen aldeko dira arduradunak (kaligrafiatik hasi eta erretorikaraino, gramatika osoa barne). Jakina, bertute horien eredu peto-petoa analfabetoa da (“le bon sauvage”, “hiztun jatorra”).

Gauzei horrela begiraturik, bada, hots, Hizkuntzaren egoera orokor hori kontuan harturik, gure hizkuntzatxo zahar-gazte honen kasuak ez ditu espero izatekoak diren berezitasunak baino: urri-eskaseria, zahardadea eta gazte-erregotasuna (eta azken biok egokitu ezina). Gaitzok, lehen, eskolak erremedia zitzakeen (herrikoak zein norberarenak). Orain, berriz, txostenez tratatu nahi dira, antza (txostenak pobreaken kexu-iragarkiak dira). Bizkitartean, ez dugu zertan lotsaturik: edonor bezain analfabeto kalitatezko izaten badakigu, edo areago, arlote-label eta guzti. Itxurazkoak gara, alegia. Kalitatea? Onak gara gu!

Luis Mari Larringan

EHUko Euskal Filologiako irakaslea



Aspaldion asko esan eta idatzi da euskararen kalitatearen gainean. Eta badirudi derrigorrezkoa dela kalitatearen auziaz zerbait (gehiago) esatea, gure esanaren —eta errepikatzen— oihartzunak, majiaz edo, aurrerabideren bat ekarri beharko baligu bezala.

Zertan datza kalitatea? Kalitatea nozio erlatiboa dugu. Bi arrazoi nagusi gogoraziko ditut:

a) Hizkuntza instituzio bat da. Aldi berean, hitzarmena ere bai. Gramatikariari dagokio hitzarmen horren terminoak jagotea, bero-rien eraginkortasuna eta egokitasuna exigituz.

b) Hizkuntza bateko funtzioen espezializazioa gero eta handiagoa da. Guk, labur beharrez, hiru espezializazio bereiztuko ditugu: literatur hizkuntza, hizkuntza teknikoa, eta hizkuntza amankomuna.

Zer egin kalitatea bermatzeko? Kalitaterik eza, batez ere hizkuntza amankomunean kokatzen da. Gehiago oraindik, badirudi maila honetako hiztun-multzoak ez duela inolako normarik, ez duela kalitatearen kontzientziarik.

Kalitatea —eta kalitate ezari— buruzko eztabaidak, salaketak, irizkiak, etabar “desmitifikatsetik” hasi behar da, bide operatiboak asmatuz. Edozein kasutan, ez dago kalitate idealik, “platonikorik”. Gogorazi jarrera normatibista aurpegi anitzeko munstro dugula.

Ondotxo dakigu interferentzia hazkorak arrotzu egiten duela euskara, desitxuratu, giharregabetu. Ez gara hizkuntzaren erabilpen maila jaistearen aldeko, ez gara “jo-ta-pasa” edo “dena ona”-ren aldeko ere. Ez gara zabarrak eta arduragabeak. Baina “dena txarra”-ren ikuspuntuak ez du kalitatezko euskararen errotzerik ekarriko.

Toki Administrazioiko prestakuntza: HAE E eta udalen arteko lankidetzaz hitzarmena

HAE Eren eginkizunetako bat Euskal Autonomia Erkidegoko herri administrazioei prestakuntza arloan laguntza eskaintzea da. Laguntza hori, Prestakuntza Zerbitzuetik bideratuta, hainbat modutan gauzatu daiteke. Agian, gure zerbitzua gehienontzat ezaguna izango da ikastaroak, mintegiak edota jardunaldiak antolatzeagatik; hurrengo lerroetan, herriz, horren ezagunak ez diren beste ekintza batzuez arituko gara.

Orain bi urte HAE Eko Prestakuntza Zerbitzuak, azken urteotan egindako lana sakonki aztertu eta gero, zenbait ondorio atera zituen; batzuk eguneroko prozedurari zegozkionak, beste batzuk, aldiz, planteamendu orokorre lotuta. Eta azkenengo horien artean, prestakuntza hartzaileen errealitate eta beharretara ahalik eta gehien egokitzeko erronka genuen. Zehazkiago, Toki Administrazioaren kasuan, lurraldeka antolatutako ikastaroetan ebaluaketa ona lortu bagenuen ere, orokortasunetik egoera indibidualera jaisteko beharra somatu genuen. Eta behar hori ez zen HAE Eren bertan eginiko zenbait hausnarketaren ondorio bakarrik, hasiak baikin horrelako eskariak jasotzen hainbat udaletatik; alegia, Udalaren Prestakuntza Plana bideratzeko eta gidatzeko eskariak.

Prestakuntza Plan berria

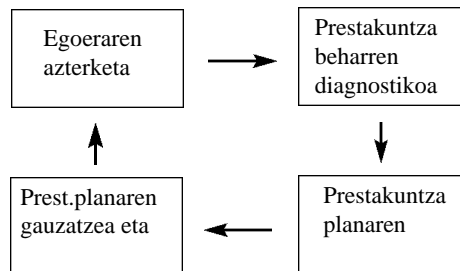
Gauzak honela, eta erantzun egokia eman ahal izateko, kasu honetan Prestakuntza Zerbitzuak berak hartu behar izan zuen bere gain prestakuntza, hau da, metodologia egokia bereganatu eta horren inguruko lanabesak eskuratu; gehienetan bezala, administrazioaren egoerari erabat egokitzen zitzaion formularik ez zegoen, eta moldaketa lanak egin behar izan genituen. Azkenean baliozgarria izan zitekeen tresna lortu genuen, eta hurrengo pausoa udalei horren guztiaren berri ematea izan zen.

1996ko abuztuaren 1eko EHAAn argitaratu genuen HAE Eren eta Udalen arteko Prestakuntzarako Hitzarmen Eredua, hots, HAE Eren eta udal baten arteko lankidetzaz arautzen duen dokumentua. Bertan, zergatiak eta oinarriak azaltzeaz gain, Prestakuntza Planaren aldiak eta nondik-norakoak jasotzen dira. Hitzarmenak bi ezaugarri nagusi ditu: batetik, nahikoa zehatza da ildo nagusiak finkatzerakoan, baina, aldi berean, malgua eta irekia da, udal bakoitzaren ezaugarrietara moldatu ahal izateko.

Prestakuntza Planaren barnean lau aldi antzematen dira: *egoera azterketa* lehena, *prestakuntza beharren diagnostikoa* bigarrena, *prestakuntza planaren eraketa* hirugarrena eta *prestakuntza planaren gauzatzea eta jarraipena* laugarrena eta azkena.

Aipatu urrats horiek, laurak, garrantzitsuak badira ere, lehenaren garrantzia nabarmena da, ondoren egingo denaren oinarria baita. Egoeraren azterketarekin lortu nahi dena honakoa da: benetako egoera eta egoera desiragarria (oraingoa zein geroakoa) aztertzea, horien artean egon daitezkeen desbideraketak

zerrendatu ahal izateko. Nola? Erakundeak berak bildu dezakeen informazioa jasoz, eta arlo edo atal bakoitzeko egoerari buruzko argibideak eman ditzaketanak elkarriketatuz. Elkarriketak kasu honetan gidatuak dira, hots, eskema zehatzari jarraituz, eta banan-banan zein taldeka egin daitezke (kasu bakoitzaren arabera).



Lehenengo pauso horren emaitzak udalak berak onartu behar ditu, eta onarpen hori fase guztietan zehar egin behar da. Beste era batera esanda, erabat beharrezkoa da udalaren partehartzea hasieratik amaieraraino, izan daitezkeen errakuntzak zein gaizki-uleratuak zuzentzeko eta, horren arabera, iruzkin baliozgarriak egiteko.

Hurrengo urratsak, esan bezala, lehenengoaren ondorio dira: prestakuntza beharren zehatza, horiei erantzun egokia eman ahal izateko antola daitezkeen prestakuntza ekintzak eta hauen ezaugarri zehatzak aurikusi (izenburua, irakasleak, norentzakoak, helburuak, ebaluaketarako irizpideak, ordutegia, egunak, lekua...) eta, azkenik, prestakuntza plana abian jarri ahal izateko azpiegitura eta baliabideak ezarri.

Hori guztia da, labur, eta ur sakonetan sartu gabe, HAE Eko Prestakuntza Zerbitzuak udalei eskaintzen dien beste aukera bat, erakunde bakoitzaren ezaugarrietara moldatzen dena. Jadanik hamar udalek eskatu dute lankidetzazko bide hori, eta askoz gehiago dira horren inguruko argibideak eskatu dizkigutenak. Nolanahi ere, azken ebaluaketarako goizegi izan arren, gaur egun ditugun emaitzen arabera lasai esan dezakegu bide aproposa eta emankorra dela administrazioiko langileen prestakuntza eraginkorrari bultzada emateko.

Joseba K. Pérez de Heredia
HAE Eko prestakuntza teknikaria

Kontakizuna, galderak eta ondorioak

Kontakizuna

Getaria eta Orio bitarteko herriko zapata-denda bateko erakusle-
leho edo eskaparate aurrean, han zeuden, larunbat arratsalde
batean, zapatei eta botei begira Gergorio (NANean Gregorio) eta
Grogonio (NANean Gorgonio) “Etxaberri xar”eko eta “Zapal-
txorrotx”eko aitona sasoiak. Neu ere han-eta, haiek esaten
zutena entzun egiten nuen. Grazia ematen zidaten haien kontuek
eta irteerek. Txakur txikiak bezain adi nituen, nork hitz egin
“ttak” harengantz, belarriak. Ezin nien dena entzun, baina en-
tzundakoak gogoan hartzen saiatu nintzen. Honela jardun zuten
gutxi gora-behera, baina, jakina, zarautzeraz:

—Erosiko nizkik, bada, larruzko bota horiek— zion Gergoriok.
—Zertarako dituk hik bota horiek?
—Mendian ibiltzeko. Niri larruzkoak gustatzen zaizkidak; beste
berri horiek onak omen dituk, baina nik neuk larruzkoak nahiago
mendian ibiltzeko.
—Ez ditek prezio makala: 12.000 pezta alajaina!— Grogoniok.
—Horrenbeste gastatzeko izango gaituk nonbait ere!

Eta, hala, dendan sartu ziren. Neu ere bai.
—Arratsalde on!— bi gizon txapelak kenduta.
—Bai zeuei ere! —dendariak, gizon potolokote, irribartsu
batek— Zer dugu, bada?
—Mendian ibiltzeko larruzko botak nahi nituzke, hor eskaparen-
tarian dituzun beltz horiek bezelakoak.
—Mendiko botak, larruzkoak, beltzak. Zuk 43-44koak edo
beharko dituzu.
—Bai. Luzean 42koak ere ondo ditut. Aukeran, berriz, zabaltxo-
agoak nahiago, 44koak.
Zapatariak pare bat kaxa atera zituen apal batetik eta kaxetatik
botak.
—Ea ondo dituzun hauek.
Halaxe, probatu zituen botak Gergoriok, eta ondo zituela. Gusto-
ra gizona. Ordaindu eta kalera irten orduko Grogoniok, “Zapal-
txorrotx”ek:
—Mendiko bota berriak, narruzkoak, beltzak, dotore askoak.
“Markes de Ollanda” emango duk igandean Urdanetan hamaike-
takoan. Esango dik bai, baten batek!
—Hik bai behintzat!

Eta han aldegin zuten, merienda-afaria baino lehenago, halako
erreminta-dendatan aluminiozko esku-eskailera, metro t’erdikoa,
bost-sei koxkakoa erosi behar zuela-eta Grogoniok. Nik ez nien
jarraitu, ez nintzen ibiliko lotsagabe-lotsagabe haien atzetik!

Galderak

—Nolako edo zer bota klase erosi zituen Gergoriok?
.....
—Nolako edo zein eskailera-mota erostekotan zebilen Grogonio?
.....
—Nola esango zenuke gaztelaniaz “laneko botak, gomazkoak”?
.....



—Nola esango zenuke gaztelaniaz “neguko botak, larruzkoak”?
.....
—Nola “itsas-garraioaren nazioarteko ekonomia”?
.....
—Eta “itsas-garraioaren ekonomia, nazioartekoa”?
.....
—Nola da, “larruzko mendiko botak edo mendiko larruzko bo-
tak”?
— “metro t’erdiko aluminiozko esku-eskailera edo aluminiozko
metro t’erdiko esku-eskailera”?

Ondorioak

“Mendiko larruzko botak? Larruzko mendiko botak?”. Biak ere
arraroak, ezta? (Laster esango dizute edo zuk zeuk ere pentsatu,
behar bada, *mendiko larruzko* botak zer arraio diren, *mendiko
larruz* eginak-edo? Eta *larruzko mendiz* egindako botarik non
saltzen duten.)

Eta “botas de trabajo de cuero”? edo “botas de cuero de trabajo”?
Arraro xamarrek ez ote? Edo “botas de invierno de goma” eta
“botas de goma de invierno”, eta...

—Zer gertatzen da, bada? Gramatikaren legez aparterabilerak
eta ohitura ere badirela. Eta euskaraz, unitate luzeak aposizio
bidez, atalka, esan eta idatzi daitezkeela, kontakizuneko Gergo-
riok eta dendariak bezala. Eta Gergorioren ordez Don Gregorio
Hizjantzi bada eroslea, ez duela zertan erreparaturik izan “Etxabe-
rrixar”ekoaren eta dendariaren hizkeramodua erabiltzeko ez eta
idazterakoan ere.

Kaxildo Alkorta
Laguna

Administrazio zuzenbidea III. Ondasun publikoak eta hirigintza zuzenbidea

Parada, R.
Deustuko Unibertsitatea
Bilbo, 1977
584 or.

Izenburuan ikus dezakezuenez, honako hau administrazioko zuzenbideko hirugarren alea dugu. Ondasun publikoak eta hirigintza zuzenbidea izeneko honek administrazioaren arloa osatzen du orain arte argitaratutakoekin: *Administrazio zuzenbidea I. Zati orokorra*, eta *Administrazio Zuzenbidea II. Antolaketa eta enplegu publikoa*. Bilduma osoa esku artean izateko aukera ona.

Guide to legal documents, support structures and action programmes pertaining to the lesser used languages of Europe

Pagès, I.
The European Bureau for Lesser Used Languages
Dublin, 1994
63 or.

Europako Bulegoak hizkuntza gutxituei buruz argitaratutako gida honetan hiru zati nagusi bereizten dira: lege-agiriak, hizkuntza gutxituentzako lege-egiturak, eta Europako Batasuneko ekintzen programak.

Lege-agiriei dagokienez, bost dira iturriak: Europako Legebiltzarra, Europako Kontseilua, Segurtasun eta Kooperaziorako Europako Konferentzia, Nazio Batuak, eta UNESCO. Bertan, hizkuntza gutxituei buruz erakunde horiek urteetan zehar hartu dituzten erabakiak eta gainontzeko neurriak biltzen dira. Bigarren eta hirugarren zatian Europako hizkuntza gutxituei laguntzeko dauden egiturak aipatzen dira, eta laguntza horiek aurrera ateratzeko programen berri ematen zaigu.

Zirkulazioko Hiztegia

HAEE-IVAP
Vitoria-Gasteiz, 1998
103 or.

Aurreko alean aurreratutako bezala, zirkulazio hiztegi hau *Trafiko, Zirkulazio eta Bide Segurtasuneko Legeria I* argitaratu ondoren, eta osagarri bezala datorkigu. Hiztegia egiteko trafiko eta zirkulazioa arloko legeria hustu da, guztira 2500 termino inguru. Erabilitako hizkuntzei dagokienez, euskara eta gaztelania izan dira, eta euskarazko terminoak autoeskoletako ordezkariekin adostu direla esan behar da. Hiztegia autoeskoletako ikasle eta irakasleei zuzenduta dago, eta baita bide publikoen erabiltzaile guztiei ere.

Euskararen Unibertsoa; Jardunaldiak

Euskararen Gizarte Erakundearen Kontseilua eta Euskararen Unibertsitatearen Talde Eragilea.
Donostia, 1998
123 or.

Iazko martxoko jardunaldietan aztertu eta onartutako txostenak biltzen ditu liburuak. Euskararen nondik norakoak kezkatuta, eta egungo egoera eta euskalgintza aldatzeko edo bide berrietatik abiatzeko asmotan, jardunaldion aurretik txosten bat izan zen aztergai, nahi zuenak bere ekarpenak egiteko. Gero, martxoaren 7an eta 8an parada izan zen txostena bera eta egindako ekarpenak aztertu eta eztabaidatzeko. Jardunaldion ondorioz, hasierako mugimenduak egitura eta antolamendu finkoa lortu du, eta horren emaitza dugu hausnarketarako balio dezakeen lan hau.

Evaluación de políticas públicas y programas

Vedung, E.
Instituto Nacional de Servicios Sociales
Madrid, 1997
409 or.

Erakundeek gizarte zerbitzuetan hartzen dituzten erabakiak gauzatzekoan zer nolako eraginkortasuna eta oihartzuna lortzen duten baloratzea teknikari batzuen lana izaten da; eta, hain zuzen ere, liburu hau teknikari horiei zuzenduta dago. Balorazioa edo ebaluaketa hori ikuspegi aniztetatik aztertzen da: zer den ebaluazioa, nola ebaluatu, ebaluaketa motak, ebaluazioaren helburuak...

Manual para la producción de los Servicios Municipales. La construcción de los servicios para la calidad de vida desde las necesidades de los ciudadanos o cómo usar el marketing en los municipios.

Toni Puig
HAEE/IVAP
Oñati, 1998
120 or.

Administrazioko Lanabesak saileko liburu honetako gaia udal zerbitzuak dira. Badakigu udala dela herritarrek hurbilen duten administrazioa, eta zerbitzu aldetik ere udala dela herritarrei zerbitzu gehien eskaintzen diena. Zerbitzuak nola sortu, nola antolatu, eta batez ere, zerbitzu horiek erakargarriak egiteko eskuliburua duzue honako hau. Komunikazioa garrantzitsua da hori guztia lortzeko, eta baita eskainitako zerbitzuak hobetu eta etekin handiagoa ateratzeko ere.



Aupa, lagunok:

Gure aldizkarian askotan aurkitu dituzue administrazioarekin zerikusia duten ipuinak eta kontakizunak; baina beti gu kontalari! Seguru gaude zuek horrelako asko izan behar duzuela buruan. Gogora itzazue zuen lehen egunak administrazioan, nagusiekin izandako tira-birak eta gaizki-ulertuak, leihatiletan jazotakoak...

Zenbaki honetatik aurrera sail berri bati eman nahi diogu hasiera; eta sail horretan aukera izango duzue administrazioan gertatu zaizkizuen istorio, pasadizu eta anekdotak kontatzeko; hori guztia, aldarre onetan eta inor mindu gabe, jakina.

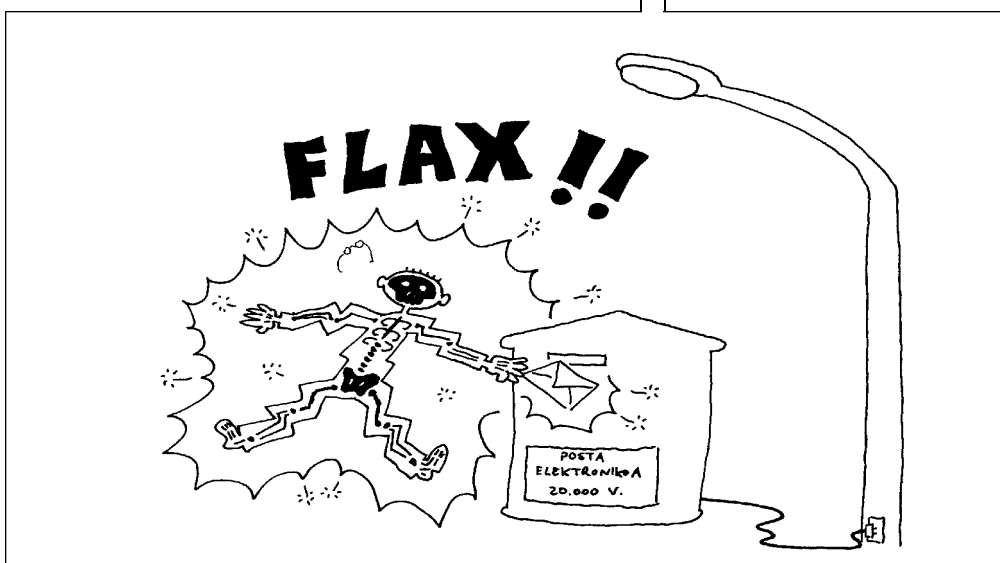
Erakunde eta lagun jakin batzuen izenak edota zeurea ez dituzuela aipatu nahi? Aldatu, ba. Luzeegi atera zaizuela? Ez kezkatu, geuk laburtuko dugu-eta. Euskaraz behar beste jakin ez, eta ez zaretela idazten ausartzen? Lasai, egokitzea, gure kontu. Tira, lagundu iezaguzue sail hau aurrera ateratzen, aldizkaria benetan geure-geurea izan dadin.

Zuen idazkien zain gaukazue ondorengo helbideetan:

**Administrazioa euskaraz
Eusko Jaurlaritza
Wellingtongo dukearen kalea 2
01010 Vitoria-Gasteiz**

Faxa: 945 -187603

**Posta elektronikoa:
webivap@ivap.es**



Hitz gezidunak

Aldaketak	Atsekabe	Garaiz kanpokoa	Galdetzaile	Japoniako hiriburua
Biztanleak	Euri jasak	Kanpo, landa	Emakume izena	Gauza
Lastozko koltxoak				
Katuak uxatzeko		Suari dario	2	
Bizkarroi mota		Bokala	Zilarra	
Lasai		Egokiro		Oxigenoa
Victor Hugo-ren oia		Kiratsa dariona		Etsaia, arerioa
Modua			Azkena eta lehena	Gari-sorta
		Infín., utzi	Infín., utzi	
Laguna		Presio-lerroa	1	
Egokiera			Garai, sasoi	
			Lege-arau	
Infusio-mota	Mailak			Bokala
	Ez arra			Bihi
	Infusio mota		Ohantze	
	Erdi, hitz elkarketan		Infín., akitu	1997an
Meatzea		Gipuzkoako enpresari elkartera		
Zikinkeria		Iridioa		
Ate inguru				Lehenengoa eta azkenekoa

LUMA

Euskararen inguruko zenbait telefono

- AEK: 94/424 17 10
- Argia: 943/37 15 45
- EIZIE: 943/27 71 11
- EKB: 943/46 66 50
- Euskal Herrian Euskaraz: 943/27 82 69
- Euskal Irrati Telebista (EITB): 94/681 66 00
- Euskal Kulturaren Erakundea: 07-335-59 93 25 25
- Euskaldunon Egunkaria: 943/30 02 22
- Euskaltzaindia: 94/415 81 55
- HABE: 943/41 26 00
- Helduen Euskalduntzerako Euskaltegia (HEI): 948/17 76 70-54
- Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea (IVAP): 945/18 76 00
- Hizkuntza Politikarako Sailordetza: 945/18 81 10
- Ikas eta Ari (IKA): 945/28 89 22-44
- IRALE: 945/27 44 00
- Itzulpen Zerbitzu Ofiziala (IZO): 945/18 76 56. Fax: 945/18 76 03
- Kultura Sails: 945/18 94 64
- Nafarroako Hizkuntz Politikarako Zuzendaritza Nagusia: 948/10 71 83
- UZEI: 943/47 33 77

Galdera - s o r t a

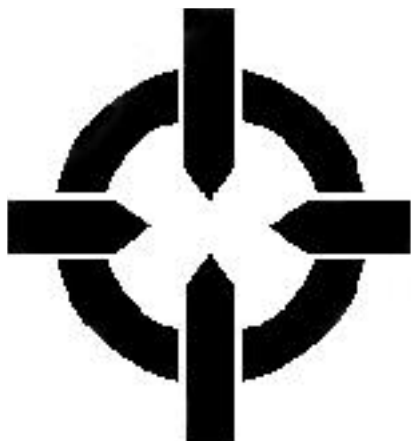
- Zer da metal-ura?
 - A Californiako kostaldean sortutako Heavy-mota bat
 - B Burdin urtua
 - C Ura daraman metal-mota bat
 - D Ur-mota bat
- Zein da Nazio Batuetako idazkari nagusia?
 - A Butros Gali
 - B Nasser
 - C Kofi Annan
 - D Javier Pérez de Cuellar
- Zer da mihura?
 - A Zezen-mota bat
 - B Landare parasito bat
 - C Hegazti harrapatari bat
 - D Enkarterrietako alkoholdun edari bat
- Talmud izenak zer dakarkizu gogorra?
 - A Siriako gaztelu ospetsu bat
 - B Libanoko laku bat
 - C Juduen liburu bat
 - D Juduen jai bat
- Biztanle-kopuruari dagokionez, zein etnia da nagusi Kosovo-n?
 - A Serbiarrak
 - B Albaniarrak
 - C Mazedoniarrak
 - D Turkiarrak

S o l u z i o a k

Z	V	●	V	I	R	V	L	V	●
V	I	R	E	K	I	R	R	E	Z
I	G	E	D	V	●	V	E	M	●
●	E	H	O	●	U	B	●	E	L
V	B	●	K	V	L	O	K	●	●
O	R	V	●	O	I	S	V	K	O
V	E	D	I	K	S	I	D	V	●
Z	J	U	●	I	L	●	V	R	E
V	Z	●	I	N	V	N	R	E	●
●	I	G	N	O	●	E	R	V	B
O	●	V	R	R	V	P	V	K	●
I	I	●	E	K	●	I	V	X	
I	A	R	I	V	L	J	L	V	A
O	G	E	B	L	N	V	L	Z	B
T	●	●	●	A	●	E	●	B	●

Hitz gezidunak

Galdera-sorta
0p/2c/3B/4c/5B



GENEROARI ETA EKINTZA POSITIBOKO POLITIKEI BURUZKO NAZIOARTEKO II. BATZARRA

DONOSTIA
Ekainak 10, 11, 12
Miramar Jauregia

Helburuak

Ekintza positiboari buruzko politika publikoen erreferentzia-markoa erabakitzea.

Esku hartzeko estrategien eta politika publikoek arlo bakoitzean gaur egun dituzten joeren azterketa. Zenbait herritako esperientzia zehatzak ebaluatuko dira.

Emakumeen partehartzea erabakiak har-tzerakoan, bai politika bai lobby edo gizarte mugimenduen bidezkoa.

Esperientzia-trukea ekintza positiboko politiken ebaluazioan: metodologia, adierazleak, ezarpenerako oztopoak, emaitzak.

Partaideak

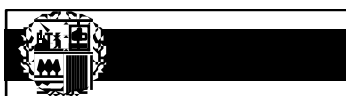
Nazio Batuen Erakundea
Osasunaren Munduko Erakundea
Europako Batasuna
Europako Kontseilua
Europako Emakumeen Lobbya
Suediako Lan Ministeritza
Eusko Jaurjaritza
Arabako Foru Aldundia
Giza Gaierako Ministeritzako Emakumeen Erakundea
Kataluniako Emakumearen Erakundea
Andaluziako Emakumearen Erakundea
Aalborg-ko Unibertsitatea (Dinamarka)
Bruselaseko Unibertsitatea
Salamankako Unibertsitatea
Bartzelonako Autonomia Unibertsitatea
Euskal Herriko Unibertsitatea
Nafarroako Unibertsitate Publikoa
Euskadiko Emakumeen Elkartearen Batzordea



Antolatzailea

EMAKUNDE Manuel Iradier, 36 01005 GASTEIZ
Telf. 13 26 13 Fax 23 18 91
E-mail: Emakunde@ej-gv.es
[http:// www.Emakunde.es/Emakunde/not_c.htm](http://www.Emakunde.es/Emakunde/not_c.htm)
Matrikulazio epea: Apirila-maiatza

Erakunde Autonomiaduna





Administrazioko eguneroko lanean ari zarela, seguraski, behin baino gehiagotan, horrelako galderak egin dizkiozu zeure buruari...

- Joan ezkeron ondo idatzita al dago?
- BOPV nola esaten da euskaraz?
- Zein da telefono hitzaren laburdura: tf., tlf. tel...?
- Kurrikuluma prestatu behar dut... baina, nola?
- Firma por delegación itzuli behar eta... ezin asmatu!
- Ba ote da testu hau errazago idazterik?
- Ez dakit, ba, itzulpentxo hau ondo atera zaidan edo ez.

... eta ez duzu erantzunik jaso.

Hemendik aurrera HAEK DUDA-MUDA kontsulta-zerbitzua eskaintzen dizu doan. Bidali zure galderak faxez edo E-mailez, eta ahalik eta lasterren erantzuten saiatuko gara. Gauza bakarra eskatzen dizugu: galderarekin batera ondorengo datuok ematea.

- Zure izen-abizenak
- Lanbidea
- Erakundea edo lantokia
- Zure telefonoa, faxa edo E-maila, erantzuna bidaltzeko.

Anima zaitetz, eta idatzi helbide hauetako batera:



Faxa: 187603
E-mail: webivap@ivap.es